

Təsisçi: Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu

Aprel, 2019-cu il / № 05

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva 10 milyonuncu sakinin dünyaya gəlməsi münasibatla Azərbaycan xalqını təbrik ediblər

2019-cu il aprelin 6-da keçmiş Ağdərə rayonunun sakinləri, həzirdə Ağdam rayonunun Baş Güneyəpəyə kəndində qeydiyyatda olan məcburi köçküñ Ocaqova Nigar Çərkəz qızı ilə Həsənov Rauf Yunis oğlunun ailəsinə Azərbaycanın 10 milyonuncu sakini dünyaya gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva bu münasibatla Azərbaycan xalqını və uşağın valideynlərini təbrik edirlər.

Ulu öndər Heydər Əliyev və milli təhsilimizin inkişafı

Bax: seh. 4-5

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən yüksək texnologiyalı protelzlərlə təmin olunan hərbiçilərlə görüş keçirilib

⇒ Bax: seh. 2

Prezidentin siyasetinin mərkəzində ancaq bir qüvvə - Azərbaycan vətəndaşı dayanır

Prelin 11-i dövlətimizin başçı-sı İlham Əliyevin yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsinin bir ili tamam olur. Ötən bir ilə nəzər saldıqda, Prezident İlham Əliyevin apardığı uğurlu və məqsədyönlü siyaset nəticəsində ölkəmizin iqtisadi, siyasi, mədəni, sosial və digər sahələrdə çox mühüm nailiyyyətlər əldə etdiyinin, beynəlxalq mövqeyimizin daha da möhkəmləndiyinin şahidi oluruq.

Bu fikri AZƏRTAC-a açıqlamasında Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun rektoru Ceyhun Məmmədov deyib.

O qeyd edib ki, Azərbaycanda hər bir sahədə müşahidə olunan inkişaf tendensiyası təhsil sektorunda da nəzərə çarpmaqdadır. Bu inkişafın əsasında isə ulu öndər Heydər Əliyevin ideyaları və həmin ideyaların işığında həyata keçirilən siyasi-strateji kurs dayanır. Bu gün məhz ulu öndər Heydər Əliyevin miras qoyduğu, özündə yüksək norma və dəvərlər sistemini ehtiva edən ənənələr Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam

etdirilir. Dövlət başçısının yüksək diqqəti və qayğısı əsasında atılan addımlar, icra edilən dövlət proqramları təhsil sisteminde yeni uğurların əldə olunmasına göstərir.

Prezident İlham Əliyevin təhsilin inkişafına göstərdiyi diqqət və qayğı təsdiqləyir ki, bu mühüm amil dövlət siyasetinin strateji istiqamətlərindən biri və bəlkə də ən başlıcasıdır. Qətiyyətlə deyə bilərik ki, bu gün Azərbaycanda təhsilə qayğı ən yüksək seviyədədir. Bu sahədə həyata keçirilən hər bir islahat, ilk növbədə, Azərbaycanın parlaq gələcəyinə hesablanıb.

Təqdirəlayiq haldır ki, Prezident İlham Əliyevin bütün sahələrdə olduğu kimi, dövlət-din münasibətlərində də həyata keçirdiyi istiqamət əsası ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan siyasetin düşünülmüş, ardıcıl və məntiqi davamıdır.

Son 16 ildə Prezident İlham Əliyev milləməni dəyərlərinin, dini etiqad azadlığının, konfessional və etnik müxtəlifliyin, multi-kulturalizm və tolerantlıq ənənələrinin qorunub saxlanması və inkişafını təmin edib.

⇒ Davamı 3-cü səhifədə

Qan yaddaşımız

İşğal olunmuş rayonlarımız:

Xankəndi -	26 dekabr 1991-ci il
Xocalı -	26 fevral 1992-ci il
Şuşa -	8 aprel 1992-ci il
Laçın -	14 may 1992-ci il
Xocavənd -	2 oktyabr 1992-ci il
Kəlbəcər -	2 aprel 1993-cü il
Ağdam -	23 iyul 1993-cü il
Ağdərə -	23 iyul 1993-cü il
Cəbrayıł -	23 avqust 1993-cü il
Füzuli -	23 avqust 1993-cü il
Qubadlı -	31 avqust 1993-cü il
Zəngilan -	29 oktyabr 1993-cü il

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin olunan hərbçilərlə görüş keçirilib

Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva hərbçilərlə səmimi söhbət edib

Heydər Əliyev Fondu tərəfindən yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin olunan hərbçilərlə Aprelin 3-də görüş keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Heydər Əliyev Mərkəzində keçirilən görüşdə əvvəlcə Aprel döyüşləri şəhidlərinin xatirəsi bir dəqiqəlik sükitla yad edilib.

Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidentinin köməkçisi, Heydər Əliyev Mərkəzinin direktoru Anar Ələkbərov tədbirdə çıxış edərək bildirib ki, üç il bundan əvvəl Heydər Əliyev Fondu “2016-ci ilin Aprel döyüşlərində yaralanmış əsgər və zabitlərin yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin edilməsi” layihəsinə başlayıb. Artıq bu layihənin ikinci mərhələsi yekunlaşdır. Ötən 3 il ərzində 100-dən çox zabit və əsgər yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin olunub. Bugünkü görüşün üç il bundan əvvəlki Aprel döyüşlərinə, ordumuzun qələbə günündə təsadüf etdiyiini deyən Anar Ələkbərov Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, Heydər Əliyev Fonduunun prezidenti Mehriban Əliyevanın görüş iştirakçılara müraciətini oxuyub.

Müraciətdə deyilir: “Azərbaycanın əzəli tarixi torpağı olan Dağlıq Qarabağ və digər yeddi rayonumuz artıq 25 ildən əvvəl Ermənistan respublikası tərəfindən işğal olunub. Bu hərbi təcavüz nəticəsində torpaqlarımızın 20 faizi işğal altına düşüb, bir milyondan çox azərbaycanlı öz doğma torpağında qaçqın və köçküň vəziyyətində yaşayır. 1994-cü ildə atəşkəs razılığının əlde olunmasına baxmayaraq, Ermənistan Azərbaycana qarşı dəfələrlə silahlı təxribat törətmış, lakin xalqımızın sizin kimi igit oğullarının qəhrəmanlığı və şücaəti səyəsində Azərbaycan Ordusu bu təxribatların qarşısını alaraq düşmənə hər zaman layiqli cavab vermişdir.

Siz Vətən yolunda qəhrəmanlıq göstərərək Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün bərpası, müstəqilliyi, ölkəmizin daha qüdrətli, daha möhkəm olması yolunda sağlamlığını itirmisiniz. Bununla da öz ölkənizə, xalqınıza, Prezident və Ali Baş Komandanınıza sadıqlik nümayiş etdirmisiniz. Azərbaycan dövləti sizin fəaliyyətinizi yüksək qiymətləndirir, sizin kimi mərd və cəsarətli oğullarının olması ilə fəxr edir. Sizin apardığınız mübarizə haqq mübarizəsidir. Azərbaycan dövləti münaqişənin ədalətli, bəyənəlxalq hüququn prinsipləri və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində həll olunması üçün əlin-dən gələni əsirgəmir.

2016-ci ildə baş vermiş Aprel döyüşlərindən 3 il ötür. Bu döyüşlər bir daha bütün dünyaya nümayiş etdirdi ki, Azərbaycan dövləti işgalla heç zaman barışmayacaq. Aprel döyüsləri Azərbaycan xalqının vətənpərvərliyini, həmrəyliyini

və yenilməz iradəsini bir daha nümayiş etdirdi. Mehə Aprel döyüşlərinin cəsarətli iştirakçılarının qəhrəmanlığı nəticəsində bu gün Füzuli, Cəbrayıl və Ağdərə rayonlarının işgaldən azad edilmiş ərazilərində Azərbaycan bayraqı dalgalanır. Bu döyüşlər zamanı bizim itkilərimiz oldu. Bu itkilər bizim hamımız, hər bir azərbaycanlı üçün böyük dərddir. Azərbaycan gəncləri, əsgərlərimiz, zabitlərimiz qəhrəmanlıq göstərərək ömürlərini Vətən yoldaşlığında qurban verdilər, şəhid oldular. Öz həyatını Vətən naminə qurban vermiş mərd oğullarımızın xatirəsi bizim qəlbimizdə daim yaşayacaqdır.

Azərbaycan dövləti və Azərbaycan xalqı üçün hər bir əsgər əzizdir, dəyərlidir. Sizin sağlamlığınıınızın bərpası və normal həyata qayıtmagınız üçün Azərbaycan dövləti bütün lazımı addimları atır və bundan sonra da atacaqdır. Mən sizin hər birinizə cansağlığı və uğurlar arzulayıram”.

Görüşdə polkovnik-leytenant Eldəniz Sadıqov çıxış edərək deyib ki, 3 il bundan əvvəl baş vermiş Aprel döyüşlərində Azərbaycan Ordusu düşmənə və bütün dünyaya öz gücünü sübut etdi. 2016-ci ilin aprel ayında düşmənin kəşfiyyat və diversiya qruplarının hücumunun qarşısı Azərbaycan Ordusu tərəfindən alındı. Düşmən müdafia xətti tez bir zamanda yarılaraq mühüm strateji yüksəkliliklər işgaldən azad edildi. Bu, bir daha sübut etdi ki, bizim güclü və nizami ordumuz var. Biz öz torpaqlarımızı geri qaytaracaqıq. Azərbaycanın Ali Baş Komandanı ordumuza yüksək qayğı göstərir, hərbçilərin məşət şəraitinin yaxşılaşdırılmasına, müasir hərbi hissələrin tikilməsinə, zabitlərin yeni evlərlə təmin olunmasına böyük diqqət ayırır.

“Aprel döyüşlərində mən və mənim silahdaşlarım bilmirdik ki, şəhid olacaqıq və ya sağ qalacaqıq. Biz o haqda heç düşünmürük. Çünkü inanırdıq ki, biz şəhid

olsaq da, Ali Baş Komandan, Birinci vitse-prezidentimiz, dövlətimiz və xalqımız bizim ailələrimizin yanında olacaq”, - deyə Eldəniz Sadıqov bildirib.

Xidməti vəzifələrini yerinə yetirərək sağlamlıqlarını itirən zabitlərin, əsgərlərin özlərini cəmiyyətdən kənar hiss etmədiklərini söyləyən kapitan Amil Dadaşov bununla qurrur duyduqlarını qeyd edərək deyib: “Aprel döyüşlərində yaralanan hərbçi yoldaşlarım artıq üç il ərzində dinamik həyat fəaliyyəti ilə məşğul olurlar, insanların arasındadırlar”. Amil Dadaşov onlara göstərilən diqqət və qayğıya görə Prezident İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın görüş iştirakçılara müraciətini oxuyub.

Baş leytenant Namiq Əliyev qeyd edib ki, Aprel döyüşlərində yaralanmış əsgər və zabitlər Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə en müasir, hər cür hərəkət qabiliyyətinə malik protezlərlə təmin edilib. “Bütün bunlar bizlərə verilən dəyər və qiymətdir. Bu gün biz ayağımızı, gözümüzü itirsək də qürur və əzəmətle dayanırıq. Çünkü biz gücümüzü torpaqdan alırıq”, - deyə Namiq Əliyev bildirib.

Görüşdə MEDİCOM şirkətinin direktoru Anar Rüstəmov Heydər Əliyev Fonduunun minnədarlığıını bildirərək, protezlərlə təmin edilən hərbçilərimizə də layihə çərçivəsində görülən işlərdəki ruh yüksəkliliyinə görə təşəkkürünü bildirib.

Sonra hərbçilərə Heydər Əliyev Fonduun təşəkkürnamələri təqdim edildi.

Daha sonra Birinci vitse-prezident Heydər Əliyev Fonduun prezidenti Mehriban Əliyeva yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin olunan hərbçilərlə görüşdü, onlarla səmimi söhbət etdi.

Söhbət zamanı Birinci vitse-prezident vətənpərvər övladlarımızın qəhrəmanlığını, şücaətini yüksək dəyərləndirdiyini, hər zaman onlara dəstək olacağını vurğulayaraq dedi:

-Siz hər bir insan üçün çox dəyərli olan sağlamlığını Vətən, torpaq yolunda qurban vermisiniz. Siz gülələr, bomba altında Azərbaycan uğrunda, torpağımız, Vətənimiz uğrunda həyatınızı qurban verməyə hazır olmusunuz. Mən fəxr edirəm ki, Azərbaycanın belə oğulları var, mənim belə qardaşlarım var.

Mən hər zaman deyirəm ki, Azərbaycan çox zəngin ölkədir, sərvətləri, gözəl təbəti var. Amma bizim en böyük sərvətimiz Azərbaycan xalqıdır, Azərbaycan insanıdır. Doğrudan da Azərbaycan xalqı fəxr etməlidir ki, sizin kimi oğullar yetirib. Analarımız fəxr etməlidirlər ki, sizin kimi igid övladlar böyüdüblər. Belə xalqla, belə əsgərlərlə, zabitlərlə, belə qardaşlarla biz Qarabağı mütləq qaytaracaqıq. Qarabağın hər bir kəndində, hər bir şəhərində Azərbaycan bayrağı dalgalanacaq.

Mən bir daha sizə dərin minnədarlığını bildirirəm. Mən bilirəm ki, Heydər Əliyev Fonduun əməkdaşları daim sizinlə ünsiyyətdədirler. Bir daha sizə əmin etməyirəm ki, hər bir problemin həllində biz əlimizdən gələn hər şeyi etməyə hazırlıq. Siz müraciət edirsiniz, bilirəm ünsiyyətdəsiniz. Hər bir problemin həllini şəxsən özüm diqqətdə saxlayacağam. Mən mümkün olan köməyi en yüksək səviyyədə göstərəcəyəm. Sağ olun.

Hərbçilər göstərdiyi diqqət və qayğıya görə Mehriban Əliyevaya minnədarlıqlarını bildirdilər.

Sonda xatire şəkli çəkdirildi.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə Heydər Əliyev Fondu “2016-ci ilin Aprel döyüşlərində yaralanmış əsgər və zabitlərin yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin edilməsi” layihəsinə keçirib. 2017-ci ildə Heydər Əliyev Fonduun və müvafiq dövlət qurumlarının nümayəndələrinin iştirakı ilə yaradılan işçi qrupu 2016-ci il Aprel döyüsləri zamanı yaralanmış və protezləşməyə ehtiyacı olan hər bir əsgər və zabitlə görüşlər keçirib, onlara fərdi yanaşma tətbiq olunub. Belə ki, Aprel döyüslərində yaralanmış əsgər və zabitlərin fərdi xüsusiyyətləri, onların aktivlik dərəcələri, həyat tərzləri, məşguliyyətləri və hər bir istifadəçinin protezlərə olan fərdi tələbləri təhlil edilərək hərbçilərimiz üçün uyğun, müasir protez istehsalçıları olan qabaqcıl şirkətlərin yüksək texnologiyalı məhsulları sciləbilə.

Tətbiq edilən yeni protezlərin texniki imkanları amputasiya olunmuş hissə ilə hərəkət uyğunluq yaradır. Bunun sayəsində protezlə ayaq və yaxud əl bir-birinə maksimum uyğunlaşmış olur. İstifadəçi protezi amputasiya olunmuş hissənin davamı kimi hiss edir və daha rahat addim atır, aktiv hərəkət edir.

Qarabağ müharibəsi əllillerinə dövlət qayğısı siyasetinə dəstək məqsədi daşıyan bu layihənin davamı olaraq 2018-ci və 2019-cu illərdə daha bir qrup Qarabağ müharibəsi əllili Heydər Əliyev Fonduun dəstəyi ilə yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin olunub. Ümumiyyətdə layihə çərçivəsində protezlə təmin olunan 100-dən çox Qarabağ müharibəsi əllili artıq aktiv həyata qayıdaraq əmək fəaliyyətini davam etdirir.

Prezidentin siyasetinin mərkəzində ancaq bir qüvvə - Azərbaycan vətəndaşı dayanır

⇒ Əvvəli 1-ci sahifədə

Bu illər ərzində Prezident İlham Əliyevin sərəncamları ilə tarixi dini abidələr, ziyanatgahlar bərpa edilib, milli-mənəvi dəyerlərə verilen yüksək qiymətin göstəricisi olaraq silsilə tədbirlər həyata keçirilib. Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun yaradılması bu diqqət və qayğının parlaq nümunəsidir.

Azərbaycan xalqının tarixi ənənələrinə söykə-

nən və dövlət siyasetinin məntiqi nəticəsi olan yüksək milli-mənəvi mühitin qorunub saxlanılmasını və inkişaf etdirilməsini, dini fəaliyyətin təşkili sahəsində yüksəkxitəslə kadrların hazırlanmasını təmin etmek məqsədilə Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsinin tabeliyində Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu yaradılıb.

İnstitutun yaradılması, dövlətimiz tərəfindən tam ödənişsiz dini təhsilin ve-

rilməsi dövlət-din münasibətlərinə, milli-mənəvi dəyərlərə qayğının ən böyük təzahürlərindən biridir.

Son bir ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən görülen işlər, həyata keçirilən inkişaf konsepsiyası, vətəndaşların rifahının yüksəldilməsi istiqamətində atılan addımlar göstərdi ki, müəyyənləşdirilən dövlət siyasetinin mərkəzində ancaq bir qüvvə - Azərbaycan vətəndaşı dayanır.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun nümayəndə heyəti Malayziya Beynəlxalq İslam Universitetində

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun (Aİİ) rektoru Ceyhun Məmmədovun rəhbərlik etdiyi nümayənde heyəti 29-30 aprel 2019-cu il tarixdə Malayziyaya səfər çərçivəsində Malayziya Beynəlxalq İslam Universitetini (MBIU) ziyarət edib.

Səfər çərçivəsində MBIU-nun tədris işləri üzrə prorektoru, professor İsarji Sarudin, beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, professor Nur Farida Abdul-Manaf, beynəlxalq əməkdaşlıq və təqaüd proqramları üzrə direktor, professor Davud el-Hidabi ilə görüşlər keçirilib. Görüşlərdə ali təhsil müəssisələrinin yanına zərurəti, fəaliyyət istiqamətləri, ikitərəfli əməkdaşlıq əlaqəlerinin perspektivləri barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonra Aİİ nümayəndə heyəti Universitetin İslam vəhbi elmləri və humanitar elmlər fakültəsinin tədris proqramları, tədris və tədqiqat metodları, kitabxana, tələbə ya-taqxanası, kitab məğazası, idman kompleksi, həmçinin MBIU-nun nəzdində Sultan Hacı Əhməd Şah Məscidi ilə

tanış olublar.

Görüşün sonunda ali təhsil müəssisələri arasında Niyəyat Protokolu imzalanıb.

Protokol tərəflər arasında təhsil və elm sahəsində uzunmüddətli əməkdaşlıq; tədris prosesində elmi nailiyyətlərin tətbiqi və təcrübə mübadiləsi; akademik, elmi və mədəni əlaqələrin qurulması məqsədi daşıyıb. Eyni zamanda, tədris metodikası üzrə elmi məlumatların ötürülməsi; tədris prosesinin təşkili ilə bağlı təcrübənin bölüşülməsi; elmi-tədqiqat proqramları və layi-

hələrinin birgə təşkili; müəllim və tələbə mübadiləsi, elmi və metodiki vəsaitlərin çap olunması və digər məsələlər nəzərdə tutulur.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu xarici ölkələrin müvafiq ali təhsil müəssisələri ilə əlaqələrinin gücləndirilməsi, ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində birgə layihələrin həyata keçirilməsi, elm və təhsil sahəsində beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi, müəllim və tələbə mübadiləsi proqramlarının reallaşdırılması məqsədile səfərlər təşkil edir.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda tədrisin təşkili

2018-2019-cu tədris ilində fəaliyyətə başlayan Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun yaradılması yüksəkxitəslə dini kadr yetişdirilməsi sahəsində çox mühüm addım kimi qiymətləndirilir. İslam dünyasındaki bugünkü acınacaqlı vəziyyətin dini zəmində yarandığını nəzərə alsaq, dinin nə qədər mühüm bir məsələ olduğunu bir daha görərik. Beləliklə, din laqeyd yanaşılacaq bir sahə deyil. Hər bir dövlətin bu sahədə planlı, uzunmüddətli, geniş, dərin və ciddi strategiyasının olması labüdüdür. İnstitutun yaradılması bu istiqamətdə atılmış mühüm bir addımdır.

İnstitutda bir fakültə və üç kafedra mövcuddur. İnstitut bakalavr səviyyəsində İsləmşünaslıq və Dinşünaslıq, magistratura səviyyəsində isə İsləmşünaslıq, Dinin psixologiyası, Dinin fəlsəfəsi, Dinin sosiologiyası və Dinlərin tarixi ixtisasları üzrə mütəxəssislər hazırlayırlar. Hazırda institutda bakalavr səviyyəsi üzrə 103, magistratura səviyyəsi üzrə isə 6 tələbə təhsil alır.

Bakalavr səviyyəsində Dinşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr din mütəxəssisi kimi nəzərdə tutulur. Bu tələbələrə dünyada geniş yayılmış dinlər haqqında ümumi fənlər - Yəhudilik və Xristianlıq, Hind-Cin dinləri, yeni dini hərəkatlar, Din, fəlsəfəsi, Din psixologiyası, Din sosiologiyası və təbii İsləm dini haqqında bəzi əsas fənlər tədris olunur. Tələbələr müxtəlif dövlət qurumlarında, elmi-tədqiqat institutlarında fəaliyyət çalışıa, yaxud elm sahəsində təhsillərini davam etdirərək, ali təhsil müəssisələrində təhsil işçisi kimi fəaliyyət göstərə bilərlər. İsləmşünaslıq ixtisası üzrə təhsil alan tələbələr isə din xadimi kimi nəzərdə tutulub. Bu tələbələr digər dinlər haqqında ümumi biliklərə yiyələnsələr də, əsas təhsil istiqamətləri İsləm dinidir.

İnstitutda tədrisin təşkili Tədris şöbəsi tərəfindən həyata keçirilir və onun işinə Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə prorektor nəzarət edir. İnstitutda tədris işləri dünyəvi təhsil formasında aparılır. Burada tədrisin əsasını Təhsil haqqında qanun, təhsil haqqında digər Əsasname və qaydalar, Təhsil Nazirliyinin Ali Təhsil Pilləsinin Dövlət Standartı təşkil edir. Dərslik, dərs vəsaiti, program, metodik vəsait kimi tədris materialları da yene Təhsil Nazirliyinin təyin etdiyi şuraların verdiyi qriflə nəşr olunur. İnstitutun tədris planları Avropa, Amerika, İsləm ölkələri və postsovət məkanındakı dinin təhsil verən qabaqcıl universitetlərin proqramları nəzərə alınaraq tam müasir formada hazırlanmışdır.

İnstitutun təhsil siyasetinin əsası məzhəblərətə tədrisdir. Burada İsləm dünyasında geniş yayılmış məzhəblərin dini anlayışları elmlilik və obyekтивlik əsasında həyata keçirilir. Bundan məqsəd tədrisin təsviri üslubda olmasıdır. Hər hansı bir məzhəb aliminin görüşləri haqqında danışılarkən onun doğruluğu və ya yanlışlığınından əvvəl həmin görüşlərin əsası və dəllilləri öyrənilir.

İnstitutda tədrisin təşkili çoxşaxəli olub təhsilin mərkəzində yer tutur. Abituriyentlərin tələbələr sırasına qəbul edilməsindən diplomların verilməsinə, təhsilin keyfiyyətinə nəzarət-dən dərslərin gedisatına və tədris vəsaitlərinin təmin olunmasına qədər olan bütün fəaliyyətlər tədrisin təşkilinə daxildir.

Beləliklə, tədris işinin təşkili, əsasən, aşağıdakı istiqamətləri əhatə edir:

- tədris ilinin əvvəlində bütün istiqamətlər üzrə İnstituta qəbul olunmuş abituriyentlər müvafiq ixtisaslar üzrə yerləşdirilir və bununla bağlı lazımi sənədlər hazırlanır;

- yeni tədris ilinə hazırlıq məqsədi ilə dərs yükünün planlaşdırılması, bölgüsünə nəzarət edilir və onun təsdiqi üçün lazımi prosesləri izleyir;

- seçki müddəti başa çatmış professor-müəllim heyətinin seçkisi, vakanat vəzifələri tutmaq üçün elanların hazırlanması və orzulərin qəbulunu təşkil edir;

- tələbələrin xaric olunması, akademik məzuniyyət verilməsi, tələbələrin diplom müdafiəsinə buraxılması, təqaüd verilməsi, yay və qış tətilləri müddətində xaric olunmuş tələbələrin yenidən bərpası, eləcə də köçürülməsi və digər müvafiq işləri icra edir, yaxud bunların bir qismində nəzarət edir;

- imtahan sessiyalarının keçirilməsi işlərini görür və bu sahədə çalışın strukturların işinə nəzarət edir;

- tədris-metodiki şuraların işinin təşkili və icrasına nəzarət edir, lazıim olduqda iştirak edir;

- əməkdaşların peşkarlıq səviyyəsinin və təhsilin keyfiyyətinin yüksəldilməsi üçün müvafiq təkliflər verir.

Yuxarıda qeyd olunanlar tədrisin təşkilinin xülasəsi kimi nəzərə alınmalıdır. Tədrisin təşkili burada qeyd olunanlardan daha geniş sahələri əhatə edir. Çünkü tədris işləri ali təhsil müəssisələrinin mərkəzi strukturunu olub, digər strukturların işinin koordinasiyasını da üzərinə götürür. Bu, tədris işlərinin bütün ilboyu və bütün sahələrlə məşğul olmasına gətirib çıxarıır.

**Mübariz Camalov,
Aİİ-nin Tədrisin təşkili və təlim texnologiyaları üzrə prorektoru, İlahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru, dosent**

Ulu Öndər Heydər Əliyev və milli təhsilimizin inkişafı

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin siyasi fəaliyyətində təhsil məsələləri xüsusi yer tuturdu. Ulu Öndər ölkənin və xalqın taleyində, tərəqqisində təhsilin xüsusi rolunu həmişə nəzərə alır və yüksək dəyərləndirirdi. Dahi rəhbər deyirdi: "Hər bir dövlət əgər istəyirsə ki, öz ölkəsinin inkişafını təmin etsin, öz millətinin elmini, mədəniyyəti ni dünya standartlarına çatdırınsın, o, mütləq, hər şeydən çox, təhsilə fikir vermelidir, təhsilin inkişafına səy göstərməlidir, təhsil üçün bütün imkanları yaratmalıdır".

Ulu Öndər həm təhsilin məzmunu, mahiyəti, məqsədləri, səmərəli təşkili, müəllim əməyinin şərəfi, şagirdlərin və tələbələrin vəzifələri barədə dəyərli fikirlər söyləmiş, həm də Azərbaycan təhsilinin hərtərəfli yükselişi qayğısına qalmış, illər boyu bu sahənin inkişafı üçün mühüm tədbirlər həyata keçirmişdir. Böyük dövlət xadimi təhsilə yalnız savad, bilik qazanmaq, elm öyrənmək imkanı kimi baxmir, bütövlükdə, hər bir insanın həyatını düzgün qurmasında, fəal vətəndaş mövqeyinin formallaşmasında, cəmiyyətdə gedən proseslərdə yaxından iştirak etməsində təhsilin mühüm rola

malik olduğunu xüsusi qeyd edərək deyirdi: "Həyat böyük bir prosesdir. Bu prosesdə uğurla iştirak etmək üçün insan müasir tələblərə uyğun olan təhsilə malik olmalıdır".

Müstəqil Azərbaycanın təhsil sisteminin qarşısında duran məqsəd və vəzifələrən bəhs edərək dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev təlim prosesinin düzgün qurulmasının böyük amalların, ideyaların, vəzifələrin gerçəkləşməsi, bütövlükdə, xalqın və ölkənin sabahkı taleyi üçün son dərəcə vacib əhəmiyyət daşıdığını konkret şəkildə nəzərə çatdırmışdır: "İndi bizim təhsilimizin məqsədi gənc nəslə, uşaqlara təhsil verib onları gələcəyə hazırlamaqdır. Amma bununla yanaşı, ən böyük məqsəd Azərbaycan vətəndaşı hazırlamaqdır, müstəqil Azərbaycan cəmiyyətinin ləyaqətli üzvünü hazırlamaqdır".

Təhsil və tərbiyə prosesində müəllimin peşə hazırlığı, savadı, mənəviyyatı mühüm əhəmiyyət daşıyır. "Özünü müəllimliyə həsr etmiş insan en şərəfli insandır", - deyən Ulu Öndər, göründüyü kimi, müəllimliyi ən müqəddəs peşə sahibi adlandırdı.

Ümummilli Lider tövsiyə edirdi: "Milli ideologiyamızı hər yerde tətbiq etmək üçün məktəblərdə Azərbaycan xalqının tarixinin tədrisinə çox ciddi fikir vermək lazımdır. Gənc-

lərimiz öz tarixini, öz tarihi keçmişini gərək yaxşı bilsinlər".

Göründüyü kimi, Ulu Öndərin təlim-tərbiyə ilə əlaqədar nəzəri fikirləri sırasında təhsilin məzmununu müstəqil Azərbaycanın dövlətçilik prinsipləri əsasında qurmaq ideyası xüsusi yer tutur.

Şagird və tələbələrin müasir tələblər səviyyəsində formalşaması üçün təlim keyfiyyəti, yüksək sadad, dərin bilik verilməsi yeganə şərt deyil. Məsələyə bu aspektdən yanaşan müdrik rəhbər digər mühüm amilləri də təhsil alanların mənəvi kamilliyində, əqidə saflığında götürdü.

Heydər Əliyev təlimində təhsilə tərbiyənin, mükəmməl biliklə yüksək mənəviyyatın vəhdəti mühüm prinsip kimi qəbul edilir. Təhsil ocaqlarının tərbiyədici funksiyasına xüsusi diqqət yetirən Ümummilli Liderin aşağıdakı sözləri bu həqiqətin təzahüründür: "Təhsil ocaqlarında gəncərimizi xalqımızın mənəvi dəyərləri əsasında tərbiyələndirmək, mənəvi cəhətdən sağlam və saf insanlar tərbiye etmək məsəlesi mühüm yer tutur", - deyən dahi rəhbərimizin tövsiyəsi belədir ki, əsl pedaqoq olmaq, şagird və tələbələrə mükəmməl, hərtərəfli bilik vermek, onları nəcib mənəvi amallara sədaqət ruhunda yetişdirmək üçün müvafiq şərait, lazımı mühit ya-

radılmalı, müəllimin özü bu yüksək keyfiyyətləri dərindən mənimseməli, gəncələrə nümunə olmalıdır: "Məktəbdə, universitetdə formalşan gənc, Azərbaycanın gələcək vətəndaşı gərək, birincisi, mənəviyyatca saf olsun. Ona görə də gərək mənəvi saflıq ali məktəblərdə, orta məktəblərdə hökm sürsün... Ona görə də gərək onun müəllimləri, tərbiyəçiləri özləri vətənpərvər olsunlar, vətənpərvərliyi gənclərə aşayıla bilsinlər".

Dahi rəhbərin nəzərinə, təhsil və təlim-tərbiyə prosesində qarşıda duran çoxşaxəli vəzifələrin uğurla həyata keçirilməsində təkcə məktəbin, pedaqoji kollektivin əməyi kifayət deyil. Yeniyetmə və gəncələrin gələcəyin savadlı mütehəssisi, layıqli vətəndaşı kimi formalşaması üçün bütün cəmiyyət maraqlı olmalıdır, məktəblə ailənin six əlaqəsi qurulmalıdır. Ümummilli Lider həmin məsələyə də diqqət yetirərək demişdir: "Məktəbla ailənin six, qarşılıqlı əlaqəsi olmadan mükəmməl tərbiyə ola bilməz, çünkü bu proses kompleks bir prosesdir və onun səmərəliliyini valideynlərlə pedaqoqların birgə səyi ilə yüksəltmək lazımdır".

Azərbaycanda ümumi orta, texniki peşə, orta ixtisas və ali təhsilin yüksəllişi ulu öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Onun təşəbbüsü və rəhbərliyi ilə qəbul olunaraq həyata keçirilən bir sıra mühüm qərarlar, o cümlədən "Gənclərin ümumi orta təhsilə keçməsini başa çatdırmaq və ümumtəhsil məktəbinə daha da inkişaf etdirmək haqqında" (1972); "Kənd ümumtəhsil məktəbinin iş şəraitini daha da yaxşılaşdırmaq tədbirləri haqqında" (1973); "Ümumtəhsil məktəbi şagirdlərinin dərsliklərdən pulsuz istifadə etməsinə keçmək haqqında" (1978) qəbul olunan qərarlar Ulu Öndərin Azərbaycana birinci rəhbərliyi dövrünün mühüm nailiyətləri sırasındadır. Həmin illərdə məktəblərin şəbəkəsinin genişləndirilməsi, texniki bazasının, kadrlar potensialının əsaslı şəkildə yaxşılaşdırılması xüsusi qeyd olunmalıdır. Belə ki, 1965-ci ilə müqayisədə 1979-cu ildə ümumtəhsil məktəblərinin sayı 765-dən 2117-yə çatdırılıb. 1969-1982-ci illərdə

Azərbaycanda 350 mindən çox şagird yeri olan 849 ümumtəhsil məktəb tikilib istifadəyə verilərək, məktəbəqədər tərbiyə müəssisələrinin sayı 1600-dən 1875-ə çatdırılıb. Məktəblerin texniki, elmi-metodik vasitələrlə təminatı sahəsində də böyük işlər görülüb.

Qeyd etmək lazımdır ki, ali və orta ixtisas təhsilinin inkişafı Ulu Öndərin daim diqqət mərkəzində idi. 1969-cu ilə müqayisədə 1982-ci ildə respublika da ali təhsil müəssisələrinin sayı 12-dən 17-yə, tələbələrin sayı 70 mindən 100 minə yüksəlib. Müdrük rəhbər respublikanın ehtiyacı olan ixtisaslar üzrə Azərbaycandan kənardı ali təhsilə də xüsusi önəm vermişdir. 1970-1980-ci illərdə dahi rəhbərin təşəbbüsü və qayğısı ilə SSRİ-nin 170-dən çox ən məşhur ali məktəbində Azərbaycanın müxtəlif sahələrdə ehtiyac duyduğu 250-dən çox ixtisas üzrə 15 mindən çox azərbaycanlı gənc ali təhsil alıb.

Ümummilli Liderin uzaqgörənliliklə atlığı adımlardan biri də hələ ötən əsrin yetmişinci illərində azərbaycanlı gənclərin hərbi təhsilə yiyələnməsi sahəsində sistemli tədbirlər həyata keçirməsidir.

1982-1987-ci illərdə Sovet İttifaqı Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsi Siyasi Bürosunun üzvü və SSRİ Nazirlər Soveti Sədri-nin Birinci müavini vəzifəsində çalışan müdrik lider SSRİ-də təhsil islahatlarına rəhbərlik etməklə bərabər, Azərbaycan təhsilinin inkişafına da qayğısını davam etdirirdi.

Azərbaycanda müstəqillik qazandıqdan sonra təhsilinin milli əsaslar üzərində yenidən qurulması, əsl inkişafa qovuşması da böyük rəhbərin döhəsi sayəsində reallaşdı. Ulu Öndər müstəqil dövlətimizin təhsil sisteminin qarşısında duran böyük işlərə diqqət yönəldərək deyirdi: "İndi bizim təhsil sistemimiz müstəqil Azərbaycanın gələcək inkişafını təmin etməlidir. Bu yolda keçiriləcək islahatlar gərək müstəqil Azərbaycanın milli mənafələrinin inkişafına yönəldilsin". Müstəqil Azərbaycanda həyata keçirilən təhsil islahatlarının, əsaslı yenidənqurmanın məqsəd və vəzifələri ilə bağlı dahi rəhbərin qiyamətli, konseptual fikirləri vardır: "Təhsil sistemində islahatların əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, Azərbaycan təhsil sisteminin dünya təhsil sisteminin standartlarına uyğunlaşdırınsın... Onillərlə əldə etdiyimiz təhsil prinsipləri gözlənilməli və inkişaf etdirilməlidir.

⇒ Davamı 5-ci səhifədə

Ulu öndər Heydər Əliyev və milli təhsilimizin inkişafı

⇒ Əvvəli 4-cü səhifədə

Əgər biz bu yolla gedəriksə, qısa bir zamanda Azərbaycanda təhsil sistemi dünya standartlarına çatdırı bilərik”.

Ümummilli lider Heydər Əliyev müstəqil Azərbaycanın Prezidenti kimi, milli təhsil konsepsiyasının tətbiqində ənənə və müasirliyin üzvi vəhdətini, respublikamızda illər boyu toplanılmış dəyərli təcrübəni dənəzərə almaqla islahatlar aparmağı vacib şərt sayır, bu prinsipi rəhbər tutmağı lazımlı bilirdi.

Təhsil islahatlarının sistemli aparılması, bütün nəticələrin təhlil edilib araşdırılması və nəzərə alınması da mühüm əhəmiyyət dası'yır. Təhsilimizin böyük hamisi qeyd edir: "Biz təhsil sahəsində yeniləşmənin tərəfdarıyıq, dünya təcrübəsindən səmərəli istifadə eləməyi sizdən tələb edirik. Ancaq bu işlər gərək sistemli olsun. Bu işləri görərkən, qurarkən siz onların yaxın və uzaq zamanda nəticələrini mütləq nəzərə almalarınız".

Ümummilli Liderin “Azərbaycan Respublikasında təhsil sahəsində islahatlar üzrə Dövlət Komisiyasının yaradılması haqqında” 30 mart 1998-ci il tarixli Sərəncamına uyğun olaraq, təhsil sektorunun bütün sahələrini əhatə edən islahatlar programı hazırlanıb. 15 iyun 1999-cu il tarixli Sərəncamla qəbul olunmuş “Azərbaycan Respublikasının təhsil sahəsində İslahat Programı” bu sahədə hərtərəfli inkişafə geniş şərait yaradan qiymətli dövlət sənədidir. Ulu Öndərin “Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi haqqında” 23 iyun 2000-ci il tarixli Fərmanı da təhsil sektorunda müasir islahatlara, yenidənqurmaya geniş imkanlar açan mühüm tarixi sənəddir. “Azərbaycan Respublikasında ümumtəhsil məktəblərinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi haqqında” 4 oktyabr 2002-ci il tarixli Sərəncamda müdrik rəhbərin təhsilə göstərdiyi qayğının daha bir parlaq təzahürüdür.

Təhsilin istehsalatla əla-qəsinə xüsusi diqqət yetirən xalqımızın böyük oğlu Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 23 avqust 1996-cı ildə "Azərbaycan Respublikasında peşə təhsilinin təmillasdırılması tədbirləri

haqqında” Qərarın qəbulu və icrası da özünün müsbət nəticələrini verməkdədir.

Ümumiyyətlə, qəbul olunmuş qərar, fərman və sərəncamlar, onların həyata keçirilməsi müstəqil Azərbaycanda təhsil sektronun hərtərəfli yüksəlişini, tərəqqisini, məzmunca yeniləşməsini, maddi-texniki cəhətdən möhkəmlənməsini, dünya standartlarına yaxınlaşmasını şərtləndirdi.

Yeni təhsil müəssisələrinin yaradılması, məktəblərin müasir tədris vasitələri ilə təmin edilməsi, şagirdlərin dövlət hesabına pul-

xəbər verir. Təkcə bir faktı deyək ki, böyük dövlət qayığısı sayəsində 1993-2001-ci illarda təhsil işçilərinin

Ümumiyyətlə, Azərbaycan təhsilinin son qırx il-dən artıq bir dövrdəki inkişafı, yüksəlişi Ümummilli Liderin adı ilə sıx bağlıdır.

Fərəh hissi ilə qeyd etməliyik ki, ulu öndərimiz Heydər Əliyevin müdrik siyasi kursu Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Son illərdə Azərbaycanda təhsil sahəsi onillərə bərabər inkisaf volu

suz dərsliklərlə təmin olunması, müəllim əməyinin yüksək qiymətləndirilməsi, onların maddi vəziyyətinin əsaslı şəkildə yaxşılaşdırılması, istedadlı gənclərə böyük dövlət qayğısının göstərilməsi, onların xaricdə təhsil almağa göndərilməsi və digər sahələrdə də Ümummilli Liderin misilsiz xidmətləri müstəqil Azərbaycanda təhsil siyasetinin gələcək inkisafından

keçib. Ölkəmizdə yeni məktəblərin tikintisi, mövcud olanların əsaslı təmiri, texniki imkanlarının genişləndirilməsi və s. təhsilin inkişafına təkan verir. Bu tədbirlərin həyata keçirilməsində Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın məsilsiz xidmətləri xüsusi qeyd olunmalıdır. Fərqli faktdır ki, on altı il ərzində 4 000 minden artıq mək-

təb, uşaq tərbiyə müəssisəsi və ali məktəblər tikilib istifadəyə verilib, yaxud əsaslı təmir edilib. Bu işdə Heydər Əliyev Fondu müstənsə rol oynayıb. İndi elə bir ali, yaxud orta təhsil müəssisəsi tapılmaz ki

müəssisəsi tapılmaz ki, kompüterləri və lazımi texniki avadanlıqları olmasın. Qeyd etməliyik ki, təmas xəttindəki ərazilərdə məktəblərdə müəllim və şagirdlərə yaradılan şərait iri şəhər məktəblərindəki şəraitdən heç də geri qalmır. Cəbhəyanı kəndlərdəki təhsil müəssisələrində linqofon kabineti, kompüter otağı, laboratoriya, kitab-

oxumağa, elmə maraq oyat-maqla bərabər, ailələrin maddi vəziyyətinin daha da yaxşılaşmasına stimul verir.

Ali və orta ixtisas, tam orta məktəblərdə dərs verəcək müəllimlər xüsusi diqqətlə seçilib yerləşdirilirlər. Bu seçimdə neqativ hallara yol verilməməsi üçün test üsulu tətbiq edilir. Nəticədə, təhsil müəssisələrində yalnız peşəsinin yaxşı bilən yüksəksəviyyəli müəllimlər yer alırlar. Ona görə də son illər qəbul imtahanlarında yüksək bal toplayan abituriyentlərin sayı dinamik surətlə artır. Təhsil sahəsinin inkişafına dövlətimizin göstərdiyi diqqət və qayığının ildən-ilə artması göz önündədir. Əlbəttə, bu nailiyyətlər Ulu Öndərin gələcəyə hesablanmış uzaqgörən təhsil siyasetinin gözəl bəhrəsidir. Fərəhlidir ki, bu siyaset Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir. Təkcə bir faktı vurğulayaq ki, son illərdə alimlərin, ali və orta məktəb müəllimlərinin əməkhaqqı dəfələrlə əhəmiyyətli dərəcədə artırılıb, qabaqcıl müəllimlər dövlətin fəxri adları, orden və medalları ilə təltif edilənlər.

Azərbaycan elmini ulu öndərimiz Heydər Əliyevin görmək istədiyi səviyyəyə çatdırmaq təhsil sahəsi işçilərinin strateji məqsədi və mənəvi borcudur. Bunu üçün hər bir pedaqqoq, ali və orta ümumtəhsil məktəbi müəllimi çalışıb öz töhfəsini vermalıdır.

Təbii ki, bütün bunlarla bərabər, Azərbaycanın ümummilli lideri Heydər Əliyev ırsını tələbələrə aşayıırıq. Azad, suveren və müstəqil, demokratik Azərbaycan Heydər Əliyevin bize bağışladığı ən böyük sərvətdir. Biz bu əvəzsiz nemətin qədrini bilməli, onu daim yaşatmalı və ulu öndərimiz Heydər Əliyevin müqəddəs ruhunu həmişə dərin hörmətlə yad etməliyik.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin vəsiyyətləri, həyata keçirmək arzusunda olduğu məqsəd və məramları bu gün reallaşmaqdadır. Məhz həmin ideyaların reallaşdırılmasının nəticəsidir ki, bu gün Azərbaycan Cənubi Qafqazın lider dövlətidir. Ona görə də qədirbilən xalqımız dahi rəhbərin müqəddəs ruhunu dünyaya gəldiyi əziz gündə - 10 may tarixində dərin hörmət və minnətdarlıqla yad edir.

Böyük rəhbərimiz əşrlər boyu yaşayacaq və onun işıqlı ideyaları Azərbaycan xalqını qələbədən-qələbəyə aparacaq!

 Ceyhun Məmmədov,
Azərbaycan İlahiyyat
Institutunun rektoru

"Mənəvi dəyərlər sistemində Nəsimi fenomeni" mövzusunda "dəyirmi masa"

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) və Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu-nun (MDTF) birgə təşkilatçılığı ilə 19 aprel 2019-cu il tarixdə "Mənəvi dəyərlər sistemində Nəsimi fenomeni" mövzusunda "dəyirmi masa" keçirilib.

"Dəyirmi masa"ni giriş nitqi ilə açan Aİİ rektoru Ceyhun Məmmədov bildirib ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev görkəmli şair və mütəfəkkir İmadəddin Nəsiminin Azərbaycan dilinin və ədəbiyyatının inkişafında müstəsna xidmətlərinə görə, 2019-cu ilin "Nəsimi ili" elan olunması haqqında 11 yanvar 2019-cu il tarixli Sərəncam imzalayıb. Qeyd edib ki, dövlətimiz tərəfindən "Nəsimi ili"nin elan edilməsi ədibə verilən dəyərin, hörmət və ehtiramın ən yüksək göstəricisi-dir.

C.Məmmədov bildirib ki, İnstitut yaradığı gündən öz fealiyyətində millimənəvi dəyərlərimizin təbliğinə, tələbələrdə vətən-pərvərlik ruhunun, Vətənə sevgisinin və ona bağlılığın gücləndirilməsinə, tanınmış Azərbaycan mütəfəkkirlərinin həyat və yaradıcılığının öyrənilməsinə xüsusi önem verir.

MDTF-nin icraçı direktoru Mehman İsmayılov çı-

xış edərək, Prezident İlham Əliyev tərəfindən "Nəsimi ili"nin elan olunmasını bütövlükde Azərbaycan mədənniyətinin, onun əsas elementləri olan dilimizin, ədəbiyyatımızın və mənəviyyatımızın əbədiləşdirilməsinə xidmətin bariz nümunəsi kimi dəyərləndirib. Ulu öndər Heydər Əliyevin xalqımızın milli-mənəvi və mədəni irsinin inkişafı sahəsindəki fəaliyyət istiqamətlərinin bu gün Prezident cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyini vurgulayan məruzəçi dövlət başçısının təşəbbüsü ilə şairin bütün əsərlərinin latin qrafikası ilə yenidən nəşr olunduğu diqqətə çatdırıb. 2017-ci ilin may ayında Parisdə UNESCO-nun mənzil-qərargahında Nəsiminin vəfatının 600 illiyi qeyd edilib, 2018-ci ilin sentyabr ayında ölkəmizdə ilk dəfə Nəsimi şeir, incəsənət və mənəviyyat festivalı keçirilib.

İran İslam Respublikasının Azərbaycandakı Səfirliyinin Mədəniyyət Mərkəzinin sədri Əsgər Farsi Nəsiminin zəngin yaradıcılığı haqqında söhbət açıb. O qeyd edib ki, dahi mütəfəkkir bədii söz sənətinin son dərəcə qiyəmtli incilərinin meydana gətirib. Ə.Farsi mütəfəkkir şairin yaradıcı-

lığında dərin poetik fikirlərə felsəfi görüşlərin vəhdət təşkil etdiyini bildirib.

AMEA akad. Z.M.Bün-yadov adına Şərqşünaslıq İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, filologiya üzrə felsəfə doktoru Səadət Şixiyeva bildirib ki, İslam irfan ədəbiyyatının ən qüdrətli nümayəndələrindən biri olan Nəsimi poeziyada felsəfi fikrin təməlini qoyanlardan biridir. Nəsimi yaradıcılığında sufizm və multi-kultural mahiyətin qabarırıq nəzərə çarplığı qeyd edən Səadət Şixiyeva dahi mütəfəkkirin Azərbaycan poetik dilinin inkişafına böyük təsirini vurğulayıb.

Türkiyə Respublikası Kastamonu Universiteti Fənn ədəbiyyatı fakültəsi Çağdaş türk ləhcələri və ədəbiyyatı kafedrasının müəllimi, professor Vüsala Musalı bildirib ki, mütəfəkkirin bədii yaradıcılığının tədqiqi Azərbaycan dilinin və şeirinin, ümumiyyətə, irfan ədəbiyyatının tarixi inkişafının öyrənilməsi baxımından böyük əhəmiyyətə malikdir. Qeyd edib ki, Azərbaycan poetik dilinin inkişafına böyük təsiri olan şair İmadəddin Nəsimi öz yaradıcılığı ilə tolerantlılığı və multikulturalizmi təbliğ edib.

"Dəyirmi masa" mövzu etrafında müzakirələrlə davam etdirilib.

Elmi məqalənin yazılıması və beynəlxalq elmi nəşrlərin tələbləri

tələbləri" mövzusunda seminar təşkil olunub.

Aİİ rektoru Ceyhun Məmmədov seminar iştirakçılara salamlayaraq, ali təhsil müəssisəsində İnstitut əməkdaşlarının və tələbələrin elmi potensialının gücləndirilməsi, yerli, həmçinin beynəlxalq jurnalarda məqalələrin nəşri və onların bu sahədə aktivliyinin təsviqi məqsədi ilə müxtəlif seminarlar, "dəyirmi masa"lar, treninqlər keçirildiyini bildirib.

Rektor ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin Azərbaycan elminə göstərdiyi diqqət və qayğıından bəhs edib. Qeyd edib ki, informasiya mühitini formalasdırıq rəqəmsal əsrdə davamlı elmi inkişafın təmin olunmasında əsas vəzifələrdən biri beynəlxalq elektron elmi informasiya məkanına ineqrasiyadır.

"Clarivate Analytics" bazasının Azərbaycanda təşkil etdiyi təlim programının rəsmi eksperti, felsəfə üzrə felsəfə doktoru Xəyalə Məmmədova "Elmi məqalənin yazılıması və beynəlxalq elmi nəşrlərin tələbləri" mövzusunda məruza ilə çıxış edib. X.Məmmədova bildirib ki, seminarın məqsədi Azərbaycan alimlərinin əsərlərinin dünyadan nüfuzlu yüksək indeksli jurnallarında dərc edilməsi, bu sahədə əməkdaşlığın davamlı olması ilə bağlı maarifləndirmə işlərinin aparılması və digər məsələlərdir.

X.Məmmədova beynəlxalq tələblərə cavab verən elmi məqalələrin strukturunun formalasdırılması, elmi məqalələrin jurnalarda çap olunması, elmi jurnalların araşdırılması və seçilmə qaydaları haqqında ətraflı məlumat verib. Məruzəçi elmi məqalənin beynəlxalq jurnalara təqdim edilmə qaydaları; məqalənin çap olunması üçün müəyyən bacarıqların inkişaf etdirilməsi; redaktor və rəyçilərin cavablandırılması ilə bağlı mövzular haqqında da əhatəli bəhs edib. Qeyd edib ki, əsas hədəflərdən olan mühüm elmi nəticələrin əldə olunması və təbliği üçün beynəlxalq elmi bazarların imkanlarından geniş istifadə edilməlidir.

Seminar mövzu etrafında müzakirələrlə davam etdirilib.

Aİİ-də Mixail Yakuboviçin mühazirəsi dinlənilib

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Aİİ) Ukrayna "Ostrojskaya Akademiya" Milli Universitetinin İslam Araşdırma Mərkəzinin direktoru, "Qurani-Kərim"in Ukrayna dilinə tərcüməcisi, tarix üzrə felsəfə doktoru Mixail Yakuboviç təqdimatında "Qurani-Kərimin digər dillərə tərcüməsi" mövzusunda seminar təşkil olunub.

Aİİ rəhbərliyi, müəllim və tələba heyətinin iştirak etdiyi seminari İnstitutun Elm və innovasiyalar üzrə prorektoru Aqil Şirinov idarə edib. A.Şirinov tələbələrin dünyagörüşünün, intellektual səviyyəsinin, mənəvi dünyasının zənginləşdirilməsi, elmi axarları sövq edilməsi istiqamətində müxtəlif mövzularda təşkil olunan seminarlar, "dəyirmi masa"lar, təlimlər haqqında məlumat verib. Mövzunun aktuallığını toxunan A.Şirinov qeyd edib ki, tələbələrin ixtisaslarına uyğun peşə vərdişlərinə yiyələnmələri üçün belə tədbirlərin keçirilməsi əhəmiyyətlidir.

Ukrayna "Ostrojskaya Akademiya" Milli Universitetinin İslam Araşdırma Mərkəzinin direktoru, tarix üzrə felsəfə doktoru, "Qurani-Kərim"i ilk dəfə Ukrayna dilinə tam tərcümə etmiş Mixail Yakuboviç "Qurani-Kərimin digər dillərə tərcüməsi" mövzusunda geniş məruza edib.

M.Yakuboviç qeyd edib ki, "Qurani-Kərim" ərəb dilində nazıl olduğu üçün digər millətlər İslam dinini qəbul etdikdən sonra, Müqəddəs Kitabi və başqa dini ədəbiyyatı öz ana dillərində oxumağa ehtiyac hiss ediblər.

M.Yakuboviç kitabın əsl mənasını qoruyaraq, "Qurani-Kərim"i Ukrayna oxucusunun başa düşəcəyi dildə tərcümə etməyə çalışdığını bildirib.

Daha sonra M.Yakuboviç "Qurani-Kərim" tərcümələrini müqayisəli şəkildə təhlil edib.

Tədbir mövzu etrafında müzakirələrlə davam edib.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda "Açıq qapı" günləri başlayır

17 aprel 2019-cu il tarixdə Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) III ixtisas qrupuna sənəd verəcək abituriyentləri "Açıq qapı" günlərinə dəvət edir. "Açıq qapı" günləri aprelin 22-dən mayın 22-dək, çərşənbə günləri saat 09:00-dan 17:00-dək keçiriləcək. İştirakçılar üçün tədris binasında məlumatlaşdırıcı görüşlər təşkil olunacaq. Onlara ali təhsil müəssisəsi; qəbul qaydaları; keçid balları; ixtisaslar; xarici dillərə yiyələnmək imkanları; təqəqud proqramları; xaricdə təhsil imkanları; məzunlar üçün iş imkanları; İnstitutun beynəlxalq əlaqələri; tələbələrin sosial həyatı; yay və qış məktəbləri haqqında ətraflı məlumat veriləcək.

Abituriyentlərə dərs prosesini izləmək və onları maraqlandıran suallarla Aİİ əməkdaşlarına müraciət etmək imkanı veriləcək.

"Açıq qapı" günlərində iştirak etmək istəyən abituriyentlər əvvəlcədən qeydiyyatdan keçməlidirlər. İnstitutun tədris binasına daxil olarken şəxsiyyət vəsiqəsini təqdim etmək mütləqdir.

Qeydiyyat üçün əlaqələndirici şəxs:

İnci Bağırlı;

tel.: (012) 410-65-45 / 152;

mob.: (070) 868-75-45;

e-mail: incibagirli@ait.edu.az

Ünvan: AZ1141 Bakı şəhəri,

Əhməd Cəmil, 41/A.

“İslam sivilizasiyası və elm: tarix və müasirlik” mövzusunda konfrans keçirilib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin hər il 27 mart tarixinin “Elm günü” kimi təsis edilməsi haqqında Sərəncamının icrası məqsədilə Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Aİİ) “Elm günü”nə həsr olunmuş Tədbirlər planı hazırlanaraq təsdiq edilib. Tədbirlər planına uyğun olaraq, Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası (AMEA) Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının birgə təşkilatçılığı ilə “İslam sivilizasiyası və elm: tarix və müasirlik” mövzusunda konfrans keçirilib.

Aİİ rektoru Ceyhun Məmmədov konfransı giriş nitqini ilə açaraq, ali təhsil müəssisəsində güclü elmi mühitin yaradılmasına, gənc nəsildə elmə marağın artırılmasına və elmi fəaliyyətin stimullaşdırılmasına xüsusi önəm verildiyini

diqqətə çatdırıb. C.Məmmədov, həmçinin elm və təhsilin inkişafında ulu öndər Heydər Əliyevin, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın müstəsna xidmətlərinin olduğunu vurgulayıb.

C.Məmmədov müasir dövrə ilahiyat sahəsində görülən işlər, eyni zamanda, qarşıda duran vəzifələr haqqında ətraflı məlumat verib. Aİİ rəhbəri gənc kadrların intellektual səviyyəsinin artırılmasında daha böyük nəticələrin əldə olunması məqsədilə elm və təhsil əlaqəlerinin möhkəmləndirilməsi istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərdən bəhs edib.

AMEA-nın Humanitar Elmlər Bölməsinin akademik katibi, Mehəmməd Füzuli adına Əlyazmalar İnstitutunun direktoru, akademik Teymur Kərimli bil-

dirib ki, Prezident cənab İlham Əliyevin “Elm günü”nün təsis edilməsi haqqında Sərəncamı Azərbaycan elminə göstərilən diqqət və qayğıının təcəssümüdür. T.Kərimli elmi-tədqiqat müəssisələrində gənc alımların elmi axtarışlara qoşulduqlarını, AMEA-nın ictimai-siyasi həyatında gənclərin rolunun yüksəldiyini xüsusi vurgulayıb,

Azərbaycan elminin inkişafında böyük rol oynadıqlarını diqqətə çatdırıb.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr və ailə problemləri üzrə sədr müavini, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Qəmər Cavadlı islam və elmin qarşılıqlı münasibətləri haqqında bəhs edib. “Qurani-Kərim”də elmə böyük əhəmiyyət verildiyini, Mü-

qəddəs Kitabda biliyin öneninə dair çox sayıda aydınlığını vurgulayıb.

Gənc Alim və Mütəxəssislər Şurasının sədri, dosent Famin Salmanov gənclərin elmə cəlb olunması, ölkəmizdə ziyanlı potensialının artırılması, dünya elminə integrasiya, mühüm elmi nailiyyətlərin qazanılması məqsədilə görülən işlərdən bəhs edib.

Daha sonra fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Elvusal Məmmədovun “Elm anlayışı: müasir Qərb və müsəlman nöqtəyi-nəzərlərinin təhlili”, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Elnur Həsənovun “Gəncə şəhərinin tarixi-dini memarlıq abidələri multi-kulturalizm və tolerantlıq ənənələrinin mühafizəçisi-dir”, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Sevinc Nəsirovun “İslam dininin tətbiqi sonət nümunələrinə təsiri”, Nərgizxatun Həsənovanın “Beytülhikmət və Darülhikmət nümunəsində islamda elmi və fəlsəfi institutlar”, Zeynəb Həcməovanın “İslam dünyasında elm və fəlsəfə məktəbləri” mövzularında məruzələri dinlənilib.

Konfrans məruzələr ətrafında müzakirələrlə davam etdirilib.

Nəriman Həsənzadə ilə tələbələrin görüşü

10 aprel 2019-cu il tərixdə Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Aİİ) Xalq şairi, dramaturq, Azərbaycan Yazarlar İttifaqının üzvü, filologiya elmləri namizədi, “Şərəf” ordenli, Beynəlxalq Elmlər Akademiyasının (Azərbaycan bölməsi) akademiki Nəriman Həsənzadə ilə görüş təşkil olunub.

Aİİ rektoru Ceyhun Məmmədov tədbiri açaraq, İnstitutda maarifləndirmə işinə, gənc nəslin sağlam və vətənpərvər ruhda yetişməsinə xüsusi önəm verildiyini, bu məqsədilə mütemadi olaraq müxtəlif seminarların, görüşlərin, “dəyirmi masa”ların təşkil edildiyini söyləyib.

Görüşün məqsədinin gənc nəslin kitabı, ədəbiyyata marağını artırmaq olduğunu vurgulayan rektor, İnstitutda tanınmış qələm sahiblərinin, elm xadimlərinin, millət vəkiliininin gənclərlə görüşlərinin tez-tez təşkil olunduğunu qeyd edib.

Aİİ rəhbəri vətənpərvər ziyalı, tanınmış ictimai-siyasi xadim Nəriman Həsənzadəni ali təhsil müəssisəsində görməkdən məmənluğunu ifadə edib. Qeyd edib ki, N.Həsənzadənin əsərlərində xalqın

həyatı, ruhu, mənəviyyatı, düşüncələri dolğun əks olunub. Şairin Azərbaycan ədəbiyyatında xüsusi yeri, mövqeyi, yaradıcılıq dəstxəti vardır.

Sonra Xalq şairi N.Həsənzadə gənclərlə görüşdən hər zaman böyük məmənluq hissi keçirdiyini nəzərə çatdırıb və belə görüşlərin təşkil olunmasına görə İnstitut rəhbərliyinə, əməyi keçən hər kəsə təşəkkürünü bildirib. Şair yaradıcılığının əsas istiqamətləri haqqında geniş məlumat verərək, şeirlərinin, əsərlərinin yaranma tarixçəsinə dən bəhs edib.

N.Həsənzadə müasir cəmiyyətimizi şəhət edən bir sıra məsələlərlə bağlı mülahizələrini diqqətə çatdırıb. Müasir ədəbiyyatın problemlərindən danışan şair

ədəbiyyat-oxucu münasibətlərinin hazırkı vəziyyətini, perspektivlərini şərh edib.

Şair daha sonra vurgulayıb ki, Azərbaycan xalqının zəngin mədəni irsinin təbliğ olunması, milli məsələlərimizin dünyaya olduğuna kimi çatdırılması gənənəmüzün vacib sərtlərindən.

Gənclərin suallarını cavablandırıran Nəriman Həsənzadə əsərlərini yazarkən rastlaşdığı hadisələrdən danışır və gənclik illəri ilə bağlı maraqlı xatirələrini bölüşüb. Gənclərin xahişi ilə müxtəlif şeirlərini səsləndirib.

İnstitut əməkdaşlarının, müəllimlərin və tələbələrin iştirak etdiyi görüş maraqlı diskussiya ilə davam edib.

Azərbaycan əhalisinin sayı 10 milyona çatdı

Azərbaycan əhalisinin sayının 10 milyona çatması hər bir azərbaycanlı sevindirir. Onmilyonuncu Azərbaycan vətəndaşının dünyaya gəlməsi inkişafımızın göstəricisi dir.

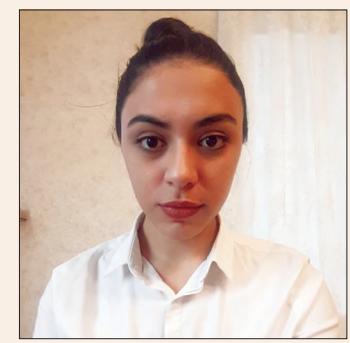
Çətin iqtisadi vəziyyətdə yaşayan ölkələrdə əhalinin artımında yüksəlşələr, doğum faizi aşağı düşür. Azərbaycan əhalisinin sayının 10 milyon nəfərə çatması tarixi nailiyyətimiz, ölkəmizin ümumi inkişafının göstəricisidir. Bu həm də Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində demografik üstünlüyü göstəricisidir. Hazırda Azərbaycanda əhalinin dinamik artımı, Ermənistanda isə əksinə, azalması prosesi gedir. Ən son məlumatlara görə, bu ölkədə əhalinin artım sayı əksinə şəkildə aşağı düşüb. Bunlar onu göstərir ki, Azərbaycan bütün parametrlər üzrə Ermənistandan irəlidir.

Onmilyonuncu uşağımızın dünyaya gəlməsi hərbi müstəvidə növbəti üstünlüyümüzün ifadəsidir. Bu gün Ermənistanda hərbi xidmətə getməye oğlan tapılmır, qadınlar hərbi xidmətə çağırılması ilə bağlı təkliflər səsləndirilir. Azərbay-

canda isə demoqrafik vəziyyət ildən-ilə daha da yüksəlir.

Prezident cənab İlham Əliyevin həyata keçirdiyi uğurlu daxili və xarici siyaset nəticəsində dövlətimiz çox güclənib, bizə beynəlxalq aləmdə çox etibarlı tərəfdəş kimi baxırlar. Ən böyük nailiyyətimiz isə indiki sabitlik, təhlükəsizlik mühiti dir. Bütün bunlar, təbii ki, Azərbaycanın inkişafını şərtləndirir. Eyni zamanda, demoqrafik proseslər də müsbət təsir göstərir.

Ona görə də bu gün yeni aile həyatı quran gənclərimiz övlad dünyaya gətirmek arzusundadırlar. Çünkü onların övladlarını saxlamağa maddi imkanları olacaq. Bu da bizim demografik inkişafımıza təsir edən ən böyük amildir.

Zeynəb İsmayılova,
III kurs tələbəsi

Tələbələrin sosial məsuliyyətinin formalaşmasında ali təhsil müəssisəsinin rolü

Cəmiyyətin tərəq-qisinin bütün mərhələlərində insanın ümumi yüksəlişi və onun zəruri şəxsi keyfiyyətlərinin inkişafı məsələləri hər zaman aktual olub. Cəmiyyətin inkişafı və sabitliyi bu amillərdən asılı olub. Hər zamanın öz tələbəsi olduğu kimi, müxtəlif dövrlərdə insanlardan fərqli keyfiyyətlər təhsil edilib və cəmiyyətlər də insanı lazıminca qiyamətləndirib.

Əgər vaxtilə təvazökarlıq, utancaqlıq üstün keyfiyyətlər hesab edilirdi, indiki gənclərdə daha çox fealiq və təşbbüskarlıqla dəyər verilir. Bu gün sahə üzrə dərin biliklərlə yanaşı, şəxsi keyfiyyət və bacarıqlar da çox önemlidir. Təhsil prosesində əldə olunan bilik və bacarıqlar, həmcinin etik-əxlaqi norma və dəyərlər gənclərin cəmiyyətin layiqli üzvü olmaqları üçün lazımı şərait yaradır, onu, həmcinin biliyi və etik davranışları sayəsində örnək ola biləcək həmkara, nümunəvi ailə üzvünə və vətəndaşa çevirir. İstər dərin biliklərin əldə edilməsinin, istərsə də peşəkarlıq və etik-əxlaqi normaların qazanılmasının kökündə mütləq şəkildə məsuliyyət hissi dayanır.

Əvvəlki illərdə olduğu kimi, bu gün də ali təhsil müəssisələrində bacarıqlı və təcrübəsi kifayət qədər olmayan müəllimlər də eyni problemlə üzləşirlər. Tələbələrin bir qismi oxumaq istəmir, sadəcə, diplom almaq üçün universitetlərdə vaxt ödürür. Baxmayaraq ki, onların təhsilinə (repetitorlar, əlavə kurslar və s.) valideynləri, yaxud digər qurum və təşkilatlar kifayət qədər sərmaya sərf ediblər. Oxumaq həvəsində olmayan tələbələr özlərini yeni biliklər əldə etməyə, nəsə öyrənməyə məcbur edə bilmirlər. Bəzən bu məsələdə müəllimləri də günahlandırmırlar ki, dərsə-fənnə qarşı tələbələrdə maraq oyada bilmirlər, yeni tədris metodlarından, yaxud müasir texnologiyalardan az istifadə edirlər. Doğrudur, bu iradlar qəbul olunandır. Bəs niyə o zaman çox təcrübəli, sahəsini və fənnini dərinən sevən, zəhmətkeş, yeniliklərə açıq olan müəllimlər də tələbələrin məsuliyyətsizliyindən şikayət edir?

Şübhəsiz, ali təhsilin modernləşdirilməsi, yeni pedagoji texnologiyaların

Zərifə Əliyeva,
AİT Tədris
şöbəsinin müdürü

istifadəsi bugünün tələbidi. Lakin unutmamalıq ki, müasir tələbələrin həyatı müxtəlif amillərdən asılıdır və heç də asan deyil. Təhsilləri ilə yanaşı, onların müxtəlif təşkilatı, psixoloji, mənəvi və digər çətinliklərin öhdəsində gəlmələri də nəzərdə tutulur. Təhsil (oxumaq) hər zaman əmək tələb edib. Təhsil prosesində tələbə daim öz üzərində işləməli, özünə oxumaq vərdişlərini aşılmalıdır, tənəffül etməməli və əyləncələrdən uzaq durmağa çalışmalıdır.

Tələbə özünün çox çalışmaq lazım olduğunu dərk etmədiyi müddətdə heç bir istedadlı müəllim onu səylə calışmağa məcbur edə biləməz. Əlbəttə, ciddi nəzarət, müəllimin tələbkarlığı və digər amillər tələbəyə müsbət təsir edə bilər. Lakin əgər tələbədə oxumaq, calışmaq istəyi və həvəsi daxilən gəlmirsə, müəllimin bütün səyləri, sadəcə, müəyyən müddətdə öz təsirini göstərə bilər. Həvəs və istəyin də daxildən gelmesi üçün tələbə özü ilə mübarizə aparmalı, daxili motivasiyanın artırılması üçün özünü inkişaf etdirməlidir.

Inkişafın amillərindən biri sosial məsuliyyət hesab edilir. Sosial məsuliyyətin mövcudluğu özünü inkişaf etdirən şəxsiyyətin xüsusiyyətidir.

Hər bir tələbənin öz hərəkət və davranışlarına qarşı olan məsuliyyəti, əslində, sosial məsuliyyət hesab edilir. Bu, əxlaqi cəhətdən məcburidir, fərdin ətrafında olan insanlara və ətrafda baş verənlərə mənfi və zərərli təsirini azaltır.

Doğrudur, bəzi gənclər ali təhsil müəssisələrinə universitet həyatı ilə bağlı yanlış fikirlərlə gəlirlər. Bəziləri illüziyalarla, bəziləri

ləri böyük tərəddüdlə, bəziləri "uşaqlığın ömrünü uzatmaq", bəziləri isə sadəcə, "hərbdən yayınmaq" üçün gəlirlər. Əlbəttə, dediklərimizi bütün tələbələrə şamil etmək olmaz.

Tələbəni hər zaman "dünənki məktəbli" kimi qəbul etmək heç də doğru deyil.

Bəzilərinin ali təhsil müəssisəsinə qəbul olunma cəhdləri ilk dəfədən uğursuz alınır və onlar növbəti cəhdlərdə universitetlərə qəbul edilirlər. Belə tələbələr univesitetlərə daha şüurlu gəlir, "təhsil almaq" şanslarını daha yüksək qiymətləndirirlər. Azəminatlı ailələrdən gələn tələbələr də təhsillərini uğurla başa vurmağa çalışırlar. Tələbə statusunu itirməkdən qorxduqlarına görə, daha nizam-intizamlı olur, dərslərinə daha ciddi yanaşırlar.

Tələbələrin sosial məsuliyyəti özünü onların dərslərinə yanaşmasında, elmi-ictimai fəaliyyətində, universitet daxilində və xaricində tələbə yoldaşlarına, tanışlarına, müəllimlərinə, tyutora qarşı olan münasibətlərində bürzə verir; məsələn: tələbələrin nüfuzlu müəllimlər, dekanlar və digər universitet rəhbərlərinə qarşı olan məsuliyyəti son dərəcə vacibdir. Lakin burada məsuliyyət hissini qorxu hissi ilə qarışdırmaq olmaz. Əslində, ən önemli olan tələbədə özünə qarşı məsuliyyət hissini formalaşdırılmasıdır. Yalnız bu növ məsuliyyət tələbəni vicdanla hərəkət etməyə, calışmağa vadar edəcək. Özünə qarşı məsuliyyəti, eyni zamanda, özünəhərmet kimi də adlandırmaq mümkündür.

Bu gün müasir təhsil müəssisəsinin qarşısında bir çox vəzifə durur: gənc nəslə sərbəst həyatı və gələcəyə hazırlamaq, kamil insan, şəxsiyyət formalaşmasını təmin etmək. Buna nail olmaq üçün ali təhsil müəssisəsi tələbələrin dərin bilik və praktiki bacarıqlar əldə etməsi üçün onlarda məsuliyyət hissini formalaşdırmalıdır. Universitetdə tələbələr, əsasən, tədris və elmi-tədqiqat fəaliyyəti ilə məşğul olurlar. Tələbənin bu sahədə məsuliyyətinin formalaşdırılmasında müəllimlər böyük rol oynayırlar. Onlar peşəkarlıqları və yüksək (dərin) əxlaqi keyfiyyətləri ilə tələbələrə nümunə olmalıdır.

Müasir ali təhsil müəssisəsində məsuliyyətin for-

markalar təşkil etmək sosial məsuliyyətin formalasdırılmasında olduqca faydalıdır.

Tələbələr arasında "paylaşılma", "bölmə" hissini gücləndirmək lazımdır. Nəcə deyərlər, yaxşı şeylər paylaşıldaqca gözəl olur; məsələn: tələbələrin istifadə etmədikləri əşyaları (kitab, geyim, oyuncak və s.) toplayıb ehtiyacı olan yerlərə (uşaq evləri və s.) təhvil vermalərini təşviq etmək olar. Ətrafi, universitet binalarını, dərs otaqlarını təmiz saxlamaq, yerdəki zibilləri toplayıb zibil qutularına atmaq, dərs otaqlarından çıxıqları zaman işığı, proyektor və kompüterləri söndürmək və digər misallar ilk baxışdan xırda, çox da əhəmiyyətli görünməyə bilər. Əslində, bunlar tələbələrdə sosial məsuliyyət hissini formalaşdırılmasında böyük rol oynayır. Sosial məsuliyyətin inkişaf etdirilməsində tələbələrin könüllülük fəaliyyəti də çox effektiv təsirə malikdir.

"Mənim sosial məsuliyyətim varmı?" sualını tələbə özünə verməyə bilər. Lakin onların hamısı sosial məsuliyyəti olmaq arzusunda və məcburiyyətindədir. Çünkü tələbə həyatı yalnız qiymət almaq, imtahan vermək və kursdan-kursa keçməkdən ibarət deyil. Onlar cəmiyyətə xidmət etməlidirlər. Tələbənin sosial məsuliyyəti güclü olarsa, cəmiyyət daha yaxşı inkişaf edər.

Tələbələr 1 sayılı Sağlamlıq İmkanları Məhdud Uşaqlara üçün Xidmət Müəssisəsində

Bir qrup tələbə 29 aprel 2019-cu il tarixdə Bakının Xəzər rayonunda yerləşən 1 sayılı Sağlamlıq İmkanları Məhdud Uşaqlara üçün Xidmət Müəssisəsini ziyarət edib.

Ziyarətin məqsədi müəssisədə yaşayan sağlamlıq imkanı məhdud uşaqlara dəstək olmaq, aktual problemlərini öyrənmək, müvafiq yardım göstərmək, onlara cəmiyyətimizin ayrılmaz bir parçası olduğunu hiss etdirmək, həmcinin uşaqlara sevinc bəxş etmək idi.

Cəmiyyətin diqqət və mənəvi qayğıya ehtiyac duyan təbəqəsinə dəstək olmaq, onlardan qayğını əsirgəməmək hər bir ölkə vətəndaşının ümde vəzifəsidir. Azərbaycanda kimsəz uşaqlara qayğı dövlət siyasətidir və ölkəmizdə uşaqların sağlam, firavan böyüməsinə, gələcəklərin tam təmin olunmasına xüsusi diqqət ayrılır.

Prezident İlham Əliyevin uğurlu sosial siyaseti bu sahənin xidmət müəssisələrinin hərtərəfli təminatının da güclənməsinə səbəb olub. Bu istiqamətdə Heydər Əliyev Fondu tərəfindən "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı" Proqramı çərçivəsində sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün sosial xidmət müəssisələrində əsaslı təmir və yenidənqurma işləri aparılır. Nəticədə, bu müəssisələrdə uşaqlar üçün nümunəvi yaşayış şəraiti ilə yanaşı, onların funksional çatışmazlıqlarının aradan qaldırılmasına, bacarıqlarının inkişaf etdirilməsinə yönələn reabilitasiya əhəmiyyətli işlərin aparılması üçün geniş imkanlar yaradılıb.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu ilə Moskva İslam İnstitutu arasında əməkdaşlıq əlaqələri qurulur

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) ilə Moskva İsləm İnstitutu arasında 25 aprel 2019-cu il tarixdə Əməkdaşlıq Protokolu imzalanıb.

Müqavilə tərəflər arasında təhsil və elm sahəsində uzunmüddətli əməkdaşlıq; tədris prosesində elmi nailiyyətlərin tətbiqi və təcrübə mübadiləsi; qarşılıqlı fayda əldə edilməsi; hörmət və etibar principləri əsasında yüksək kixtisasi kadrların hazırlanması; elmi potensialın inkişaf etdirilmə-

si; qarşılıqlı anlaşma; akademik, elmi və mədəni əlaqələrin qurulması; elmi məlumatların ötürülməsi; tədris prosesinin təşkili ilə bağlı təcrübənin bölüşülməsi; elmi-tədqiqat programları və layihələrinin birgə təşkili; tələbə mübadiləsi, elmi və metodiki vəsaitlərin çap olunması və digər məsələlər nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, Aİİ xan-

rici ölkələrin təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlığı xüsusi önem verir. Ali təhsil müəssisəsinin

hədəfi tədrisin müasir tələblər səviyyəsində qurulması məqsədile dünyanın digər qabaqcıl uni-

versitetləri ilə yanaşı, Rusiya ali məktəblərinin təcrübəsində yararlanmaq, tələbə mübadiləsi aparmaq, həmçinin ali məktəblər arasında əlaqələrin genişləndirilməsidir.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu ötən bir il ərzində müxtəlif ölkələrin universitetləri ilə əlaqələr yaradıb, Türkiyənin Ankara, İstanbul, Marmara, "29 Mayı", Kırıkkale universitetləri, Rusiyanın Perm Dövlət İncəsənət İnstitutu və Omsk Dövlət Universiteti ilə əməkdaşlıq protokolları imzalayıb.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu ilə Lənkəran Dövlət Universiteti arasında Əməkdaşlıq Protokolu imzalanıb

22 aprel 2019-cu il tarixdə Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) ilə Lənkəran Dövlət Universiteti (LDU) arasında birgə elmi-pedaqoji və tədqiqat işlərinin aparılması sahəsində Əməkdaşlıq Protokolu imzalanıb.

Ali təhsil müəssisələri arasında əməkdaşlıq principlərinə uyğun olaraq elmi-pedaqoji, elmi-tədqiqat işlərinin aparılması sahəsində birgə fəaliyyətə əsaslanan Protokolu Aİİ-nin rektoru Ceyhun Məmmədov və LDU-nun rektoru vəzifəsini icra edən Natiq İbrahimov imzalayıblar.

Protokolda hər iki ali təhsil müəssisəsinin fakültə və kafedraları arasında

qarşılıqlı, faydalı əməkdaşlığı əsaslanan elmi-tədqiqat işlərinin aparılması; birgə layihələrin reallaşdırılması; professor-müəllim heyəti və doktorantlar üçün təkmilləşdirmə kurslarının keçirilməsi nəzərdə

tutulur. Sənədə əsasən, hemçinin elmi konfransların təşkili; elmi araşdırmların aparılması; təlim kursslərinin və seminarların keçirilməsi məqsədilə İnstitut və Universitet əməkdaşları-

li mübadiləsi; ali təhsil müəssisəsində təhsilələrin elmi rəhbərlik, araştırma işlərinin yerinə yetirilməsi üçün ədəbiyyat və kitabxana materialları ilə təmin edilmesi üzrə əməkdaşlıq nəzərdə tutulur.

İlahiyyat İnstitutunun fəaliyyəti haqqında məlumat verən rektor C.Məmmədov ölkənin digər təhsil müəssisələri ilə əlaqələrin qurulmasına və təcrübə mübadiləsinin aparılması xüsusi önem verdikləri ni qeyd edib.

Aİİ rəhbəri əməkdaşlıq təklifini qəbul etdiyinə görə LDU-nun rəhbərliyinə təşəkkürünü bildirib, rəhbəri olduğu ali təhsil müəssisəsinin xarici universi-

tətlərlə yanaşı, yerli təhsil müəssisələri ilə də əlaqələrin qurulması istiqamətinde səylərini davam etdiriklərini nəzərə çatdırıb.

Lənkəran Dövlət Universitetinin rektoru vəzifəsini icra edən professor Natiq İbrahimov çıxışında LDU-da həyata keçirilən işlər barədə məlumat verib. N.İbrahimov son illər ölkəmizdə elm və təhsilin inkişafı sahəsində aparılan islahatların təqdirəlayıq olduğunu vurgulayıb. N.İbrahimov İlahiyyat İnstitutu ilə əməkdaşlığın hər iki tərəf üçün faydalı olacağını və bunun üçün gərəkən hər bir səyi dəstəkləməyə hazır olduğunu qeyd edib.

Psixoloqla görüş keçirilib

17 aprel 2019-cu il tarixdə Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Aİİ) psixoloq İlkin Kazımlı ilə tələbələrin görüşü təşkil olunub.

Görüşü Aİİ-nin İlahiyyat fakültəsinin dekanı, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Mirniyaz Mürsəlov açıb. O bildirib ki, təhsil müəssisəsi tələbələrin dünyagörüşünün, intellektual səviyyəsinin, mənəvi dünyasının zənginləşdirilməsi, elmi axtarışlara sövq edilməsi, vətənpərvərlik hissələrinin gücləndirilməsi, mütaliə, sosial məsuliyyət vərdişlərinin aşlanması, o cümlədən, fərdi özünüüfadə bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün ardıcıl semi-

narlar, görüşlər, "dəyirmi masa"lar təşkil edir. M. Mürsəlov mövzunun əhəmiyyətinə toxunaraq, Aİİ-nin təhsilin keyfiyyətinə xüsusi önem verəsi ilə yanaşı, tələbələrin səsial həyatının səmərəli təşkili üçün də səylə çalışdığını bildirib.

Sonra psixoloq İlkin Kazımlı qeyd edib ki, görüşün məqsədi gənclərin daxili dünyalarını tanımlarına dəstək olmaq, onların özləri və etraf mühitlə əlaqələrinə təsir göstərən başlıca amilləri

şərh etmək, şəxsin daxili dünyasında apardığı səsiz səhərlərin onun istək və motivasiyalarına necə

təsir bağışladığını araşdırmaqdır.

Psixoloq gənclərin mənəvi cəhətdən özlərini da-

ha yaxşı tanımları, daxili potensiallarını üzə çıxarmaları, həmçinin problemi həlletmə bacarıqlarından da danışıb.

İlkin Kazımlı gənclərə bir sıra məsələlərin həllində soyuqqanlılığı, qarşılaşdıqları çətinlikləri təbii qəbul etməklə adiləşdirməyi tövsiyə edib. Həmçinin bəzi problemlərin həllində psixoloji durumun köməklik göstərə biləcəyi ni də nəzərə çatdırıb.

Mövzu ətrafında müzakirələr olub, tələbələrin sualları cavablandırılıb.

Ərəb dili yüksək səviyyədə tədris olunur

**İlkin Əlimuradov,
Aİİ Dillər və ictimai fənlər
kafedrasının müdürü, dosent**

Ünsiyyət vasitəsi kimi yaranan dil insanın bilik səviyyəsini, dünyagörüşünü və mədəniyyətini əks etdirən fenomenidir. Dil xalqı yaşadan, onun inkişafına, tərəqqisinə kömək edən və idarəedici xüsusiyətə malik çox güclü amildir. Dil, həm də xalqın sözətəcəssüm edən tarixi yaddaşı və böyük mədəniyyət abidəsidir.

Dünyada 7000-ə yaxın dil mövcuddur. Təessüf ki, bəşər tarixində mövcud olmuş bütün dillər öz varlığını qoruyub saxlaya bilməmişdir. Onlardan bəziləri isə uzun əsrlər boyu canlı dil kimi istifadə edilməklə yanaşı, dövlət dili səviyyəsinə yüksələ bilmışdır. Qədim tarixi və mədəniyyəti olan xalqımızın Azərbaycan dili məhz belə dillərdən biridir.

Uzunömürlü dil olaraq geniş ərazi-də yayılması, fonetik-leksik və qrammatik xüsusiyyətlərinin çox hissəsini bu günədək qoruyub saxlaması ilə fərqlənən dillərdən biri də ərəb dilidir. Ərəb dili "sami" dillərin cənub qrupunun şimal bölməsinə daxildir. İslam dili təşəkkül tapdıqdan sonra dünyyanın müsəlman xalqları tərəfindən böyük rəğbətlə qarşılanan ərəb dilinin kökləri daha qədimdir. Belə ki, İslamdan əvvəl natiqlik və şeir yazmaq bacarıqları ilə tanınan ərəblər öz dillərini ünsiyyət vasitəsi müstəvisində poeziya səviyyəsinə yüksəldərək dilin inkişafına nail olmuşlar.

Ərəbistan yarımadasında VII əsrde İslam dininin təşəkkül tapması və həmin dinin Müqəddəs Kitabı "Qurani-Kərim" in ərəb dilində olması haqqında danışılan dilin daha da məşhurlaşmasına və ona olan tələbatın gündən-günə artmasına səbəb olmuşdur. Ünsiyyət vasitəsi kimi meydana çıxmış ərəb dili tədricən poeziya dilinə, daha sonra isə dinin dilinə çevrilmişdir.

Ərəb dili bilmək "Qurani-Kərim" vasitəsilə bəşəriyyətə ünvanlanan mesajları anlamaq üçün çox vacibdir. Bu mənada, ərəb dili İslam dini ilə bağlı elmlərə yiyələnməyə çalışan tələbələr üçün müstəsna rola malikdir.

Qeyd etmək lazımdır ki, ərəb dili İslam dini nöqtəyi-nəzərindən böyük əhəmiyyət kəsb edir, habelə İslamın özü də ərəb dilinin sonrakı inkişafında böyük rol oynamışdır. Belə ki, "Qurani-Kərim" in düzgün oxunuşunu təmin etmək məqsədilə sait səslərin yazılıda müəyyən işarələrlə göstərilməsi, oxşar hərflərin nöqtələr vasitəsilə bir-birindən fərqləndirilməsi və s. görülən bəzi işlər nəticəsində ərəb yazı qaydaları xeyli təkmilləşmiş, tədricən ərəb qram-

matika elminin təşəkkül tapmasına zəmin yaratmışdır. İslam ilə ərəb dili arasındakı bu sıx əlaqə tarix boyu davam etmişdir. Belə ki, "Qurani-Kərim" i qorumaq məqsədilə yaranmağa başlayan ərəb qrammatika elmi ilkin mərhələdə bir müddət dini elmlərlə birlikdə ad-dimləmiş, daha sonra isə müstəqil elm sahəsi kimi inkişaf etmişdir. Buna görə də təsadüfi deyildir ki, İslam dini ilə bağlı elmlərin tədris edildiyi orta və ali təhsil müəssisələrində öyrənilən aparıcı dil məhz ərəb dilidir. Çünkü ərəb dili, həm də İslamın dilidir. Ərəb dilini bilmədən İslam elmləri üzrə dərin elmi biliklərə yiyələnmək qeyri-mümkündür. Buna görə də İslam üzrə müvafiq ixtisaslarda təhsil verən ali təhsil müəssisələrində ərəb dili aparıcı fənn rolunu oynayır.

Məsələ ərəb dili hazırda əhalisi ilə birlikdə iki yüz milyona çatan ərəb ölkələrində dövlət dili kimi qəbul edilmişdir. Ərəb dili Birləşmiş Millətlər Təşkilatının 6 rəsmi və işlək dillərindən biridir.

Elm və mədəniyyət dili olan ərəb dilində Azərbaycan ilə bağlı zəngin maddi və mədəni irs mövcuddur. Bundan əlavə, ötən əsrin əvvəllərinə qədər bir çox elmi, dini, mədəni və ədəbi əsərlərimiz, daş kitabələrimiz ana dilində, lakin ərəb hərfli ilə yazılmışdır. Ölkəmizdə ərəb dilinə olan böyük marağın səbəbələrindən biri də bununla bağlıdır.

Azərbaycan xalqının tarixi ənənələrinə söykənən və dövlət siyasetinin məntiqi nəticəsi olan yüksək mənəvi mühitin qorunub saxlanılması, dini fəaliyyətin təşkili sahəsində yüksəkxitəslə kadrların hazırlanmasını təmin etməyi qarşısına məqsəd qoyan Azərbaycan İlahiyyat İstitutunda tədris olunan aparıcı fənlərdən biri də ərəb dilidir. İstitutda ərəb dili yüksək səviyyədə tədris olunur. İslamsünsəlilik və Dinşünəsliq ixtisaslarında təhsil alan Aİİ-nin tələbələri bu dili öyrənməklə həm ixtisas fənləri ilə bağlı derin bilik əldə etmək imkanına malik olur, həm də xalqımızın maddi və mədəni irsini araşdırmaq, müvafiq elm sahələrində öz fəaliyyətini davam etdirmək iqtidarından olurlar.

İstitutda ərəb dili fənninin tədrisində Əməkdar elm xadimi, pedaqoji elmlər doktoru, professor Əli Əsgər Cəfər oğlu Məmmədovun "Ərəb dili" dərsliyindən istifadə olunur. Əli Əsgər Məmmədovun müxtəlif dillərdə olan dərsliklərə müraciət etməklə qələmə aldığı müasir elmi-pedaqoji tələbələrə tam mənada cavab verən dərsliyi yalnız Azərbaycanda deyil, Tacikistan, Özbəkistan və başqa yerlərdə də istifadə edilmişdir. Azərbaycanda ərəbsünsəlilik məktəbinin yaranmasında və inkişaf etməsində müstəsna rol oynamış həmin dərslik sayəsində ərəb dilinin mahir mütəxəssisləri yetişmiş, Azərbaycanda şərqiyyət, islamşünəsliq və dinşünəsliq sahələrinə elmi töhfələr verilmişdir. Qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycanda mövcud olan ərəbdilli kitabələr orta əsr Azərbaycan alim və mütəfəkkirlərinin əsərləri məhz Əli Əsgər Məmmədov tərəfindən Avropa dilçilik ənənələri əsasında yazılış çoxsaylı dərslik və dərs vəsaitləri sayəsində təqdim olunur.

Ərəb qrammatika elminə dair yazılımış ən dəyərli kitablardan biri orta əsrlərdə "Sibəveyhi" ləqəbi ilə tanınan farsəsilli böyük alim Amr bin Osman tərəfindən yazılış "el-Kitab" əsəridir.

Adıçəkilən alim ərəb qrammatika elminin əvəz olunmaz siması sayılır. Hesab edirik ki, Sibəveyhi ərəb qrammatika məktəbi üçün nə qədər dəyərlidirse, Əli Əsgər Məmmədov da Azərbaycan ərəbsünsəlilik məktəbi üçün bir o qədər dəyərlidir.

Aİİ fəaliyyətə başlayanda tədris olunacaq fənlər, dərslik və dərs vəsaitləri birgə müzakirə edilərək müvafiq qərarlar qəbul olundu. İlkin mərhələdə professor Əli Əsgər Məmmədovun dərsliyində istifadə etmək qərarı verildi. Lakin institutun yaxın gələcəkdə həyata keçirəcəyi planlarda yeni dərsliklərin hazırlanması da nəzərdə tutulmuşdur. Hazırkıda institutumuzun ərəb dili mütəxəssisləri həmin dərsliyi hazırlanmaq üçün səylə çalışırlar.

Azərbaycan İlahiyyat İstitutunda ərəb dili ölkə daxilində və xaricdə təhsil almış, tədris və tərcümə fealiyyəti sahəsində böyük təcrübəyə malik mütəxəssislər tərəfindən tədris edilir. Müəllimlər yalnız auditoriya daxilində deyil, eyni zamanda, dərsdənəkar məşğələlərdə tələbələrlə məşğıl olur, məhsuldarlığın daha da artıq olmasına çalışırlar. İstitutda tədrisin keyfiyyətini artırmaq üçün müasir texniki avadanlıqlardan da geniş istifadə edilir.

Ərəb dili fənni auditoriya daxilində müvafiq ixtisasdan və dərs yükünün miqdardından asılı olaraq 2 saat müddətində həftədə 3-4 dəfə 2 il tədris edilir. Lakin tələbələr digər ixtisas fənlərinin ərəb dili ilə sıx bağlı olması səbəbindən təhsil müddəti başa çatanadək ərəb dilini öyrənməkdə davam edirlər.

Ərəb dili fənni auditoriya daxilində müvafiq ixtisasdan və dərs yükünün miqdardından asılı olaraq 2 saat müddətində həftədə 3-4 dəfə 2 il tədris edilir. Lakin tələbələr digər ixtisas fənlərinin ərəb dili ilə sıx bağlı olması səbəbindən təhsil müddəti başa çatanadək ərəb dilini öyrənməkdə davam edirlər.

Ərəb dili fənni üzrə dərs programını başa vuran tələbələr, əsasən, ictimai-siyasi və elmi-dini mövzularda yazılmış sadə (I kurs) və ortaçətinlikli (II kurs) müasir ərəb mətnlərini lügət vasitəsilə oxuyub başa düşmək, müvafiq tərcümə, şifahi və yazılı nitq vərdişləri əldə etmək üçün zəruri olan nəzəri və əməli biliklərə yiyələnlərlər.

Azərbaycan İlahiyyat İstitutu tələbələrin bilik və bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, təcrubi imkanlarının genişləndirilməsi üçün müvafiq təhsil mütəxəssisləri ilə eməkdaşlıq edir. Şübhəsiz, bu istiqamətdə atılan addımlar ərəb dilinin öyrədilməsinə də öz töhfəsini verir. Təhsil sahəsində qurulan əlaqələrin səmərəli nəticəsi olaraq, ərəb dili dərslərinə ərəb pedaqoqlarının cəlb edilməsini misal göstərmək olar.

Eyni zamanda, Aİİ-də fəaliyyət göstərən ərəb dili mütəxəssislərinin bilik, bacarıq və təcrübələrini inkişaf etdirmələri üçün əlverişli və geniş imkanlar mövcuddur. Bununla əlaqədar olaraq deyə bilərik ki, institutun Dillər və ictimai fənlər kafedrasının müdürü, ərəb dili müəllimi, dosent İ.Ə.Əlimuradov və institutun Xarici əlaqələr üzrə baş mütəxəssisi Ş.Bağirova 23-24 mart 2019-cu il tarixdə Misir Ərəb Respublikasının Asvan şəhərində keçirilmiş "Ərəb ədəbi mühitləri" mövzusunda XI beynəlxalq konfransda ərəb dili və ədəbiyyatına dair elmi məruzələrlə çıxış etmişlər.

Azərbaycan İlahiyyat İstitutu əməkdaşlarının adıçəkilən konfransda ki istirakı Azərbaycan həqiqətlərinin təbliği, Aİİ-nin beynəlxalq səviyyədə təqdimatı, institutun xarici elm-təhsil mütəxəssisləri ilə əlaqələrinin qurulması və genişləndirilməsi, xarici təcrübənin öyrənilməsi, elmi fəaliyyətlərin dəsteklənməsi nöqtəyi-nəzərindən səmərəli və məhsuldar olmuşdur.

"Islam əxlaqı və müasir gənclik" mövzusunda seminar

23 aprel 2019-cu il tarixdə Azərbaycan İlahiyyat İstitutunda (Aİİ) Türkəyin Azərbaycanda Səfirliyinin din işləri üzrə müşaviri, professor Kamil Günəşin təqdimatında "Islam əxlaqı və müasir gənclik" mövzusunda seminar təşkil olunub.

Aİİ-nin İlahiyyat fakültəsinin dekanı, fəlsəfə üzrə felsəfə doktoru Mirniyaz Mürsəlov tədbir iştirakçılarını salamlayıb. Dekan bildirib ki, genç kadrların intellektual səviyyəsinin artırılmasında daha böyük nəticələrin əldə edilməsi üçün təşkil olunan "dəyirmi masa"ların, seminarların, treninglərin və görüşlərin xüsusi rolu var. O, mövzunun aktuallığına toxunaraq qeyd edib ki, əxlaqı-mənəvi dəyərlər insan şəxsiyyətinin səciyyəvi xüsusiyyətlərindən biridir. Dövlətimiz milli-mənəvi və multikultural dəyərlərimizin qorunması istiqamətin də ardıcıl tədbirlər həyata keçirir.

Türkəyin Azərbaycanda Səfirliyinin Din işləri üzrə müşaviri, professor Kamil Günəş "Islam əxlaqı və müasir gənclik" mövzusunda meruze ilə çıxış edib. O bildirib ki, İslam sivilizasiyasının birliyi onun müstəqilliyi, azadlığı, tərəqqisi və rifahı üçün yegane şərtidir. Birlik olmayan yerdə heç bir təşəbbüs, heç bir səy və heç bir mübarizə netice verməz.

Kamil Günəş qeyd edib ki, cəmiyyətin aparıcı qüvvəsini təşkil edən gənclər ailədə, təhsil mütəxəssislərində gördükleri, öyrəndikləri ilə kifayətlənməməli, eyni zamanda, yeni məlumatlara, bilik və bacarıqlara yiyələnməyə maraq göstərməlidirlər. Gənclərin mütemadi axtarışda olduğunu bildirən K.Günəş yaş dövründə qaynaqlanan enerji, dinamiklik, cəviklik kimi əlamətlərin müvəffəqiyətə çatmağı, yorulmağa zəmin yaratdığını vurgulayıb.

Sonda tələbələri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Mütaliə ruhun qidasıdır

“Mütaliə bir cəmiyyətin gündəlik vərdişinə çevrilərsə, həmin cəmiyyət xoşbəxt olar”

Sokrat

Cəmiyyətdə yaşayın hər bir fərdin öz istəyi, arzusu və məqsədi vardır. Məqsədə çatmaq üçün çalışmaq, inkişaf etmək, daim yenilik axtarışında olmaq lazımdır. Dünyanın böyük mütləkkirləri, elm və incəsənət xadimləri bəşər sivilizasiyasının inkişafında kitab və mütləciinən rolunu xüsusi qeyd ediblər. Məhz cəmiyyət maddiləşib, bu yaddaş bilikləri nəsildən-nəslə ötürməyə nail olub. Təsadüfi deyildir ki, böyük filosof F.Bekon “kitabi zəmanın dalğaları arasında uşub səyahət edən fikir gəmisi” adlandırib. Bu fikirdən belə nəticəyə gəlmək olar ki, kitab insana bilik verməklə yanaşı, onu tarixi keçmişə aparır, faktlarla tanış edərək, hadisələri gözönündə canlandırır. Kitab bəşəriyyətin yaratmış olduğu fikir və ideyaları, nəzəriyyələri, konsepsiyaları, elmi kəşfləri insanlara çatdırın başlıca vasitədir. Uca Allah da “Qurani-Karim”da dəfələrlə elmin əhəmiyyətini vurğulayır: “Bilənlərlə bilməyənlər eyni ola bilərmə?..” (“Zumər” surəsi, ayə 9).

İnsan təfəkkürünün inkişafında, elmi-mədəni səviyyəsinin, dünyagörüşünün formalaşmasında zəngin mütləiə həllədici rol oynayır. Bu, yalnız şüurlu və yaradıcı mütləiə sayəsində mümkündür. Ona görə də düzgün qeyd edilir ki, mütləciinən səmərəsi nələri oxumaqdan deyil, nəyi və necə oxumaqdan daha çox asılıdır.

Mütaliə - yazılı informasiyanın mənim-sənilməsi, ardıcıl və davamlı oxu deməkdir. Yazılı informasiya daha etibarlı, sınanmış, dəfələrlə yoxlanılmış informasiyadır. Müasir dövrde kitabxanaların, həmçinin cəmiyyətin qarşısında duran ən mü-hüm problem mütləiə problemdir. Bu çatışmazlığı aradan qaldıran, mütləciyə müntəzəm üstünlük verən xalqın intellektual və şürə səviyyəsi daim yüksəlir. Çox təəssüf ki, son zamanlar ölkəmizdə bu sahədə gerilik hiss olunur. Xüsusilə, gənclərin mütləciyə marağının azalması oxu mədəniyyətini böhran həddinə gətirib çıxarıb. Bu isə olduqca ciddi və təhlükəli bir məsələdir. Oxuları mütləiə prosesinə cəlb etmək üçün mütləmadi maariflənmə işlərinin aparılması çox vacibdir. Respublika kitabxanalarında, ali təhsil ocaqlarında, məktəblərdə, hətta uşaqların arasında kitab və mütləciinən əhəmiyyətini əks etdirən tədbirlərin keçirilməsi zəruridir.

Müasir dövrdə gənclər informasiyani internetdən və müxtəlif sosial şəbəkələrdən alır və bunun tam kifayət etdiyini düşünürler. Lakin kitab oxumağın daha faydalı olmasını dərk etmək üçün bir neçə məsələni vurğulamaq vacibdir. Televizor və sosial şəbəkələrdə verilən məlumatlarla insanlara səhv ideologiya və düşüncələr təqin oluna bilər. Onları aşadırmaq üçün bu və ya digər formada mütxəssislərə, kitab-

lara müraciət etmək lazımdır. Bugünkü gündə bütün sahələrə dair istənilən ədəbiyyəti əldə etmək mümkündür.

Bilik mənbəyi olan kitablara sevgi gəncliyimiz olan uşaqlarda məktəb illərində formalasdığına görə, mütləciinən əsasları da məhz məktəbdə qoyulmalıdır. Ümmüyyətə, insanın hərtərəfli və harmonik inkişafı bəşəriyyətin həll etmək istədiyi əsas məsələlərdən biridir. Müasir dövrün tələbələrinə və ehtiyaclarına uyğun şəkildə inkişaf etmək üçün mütləciyə müraciət zəruriyidir. Onu da qeyd edək ki, mənəvi inkişaf, şəxsiyyətin formalasması insanın bütün ömrü boyu davam edən bir prosesdir. Odur ki, insan ömrü boyu fasilesiz olaraq bilik almağa, mütləiə etməyə can atmalıdır. Məhz buna görə də cəmiyyət daxilində formalasın mütləiə mədəniyyətini ictimai hadisə adlandırsaq, yanılmarıq.

Mütaliə məqsədyönlü, dərk olunmuş tələbatdan doğaraq həyata keçirilən prosesdir. Bunun üçün də hər bir fərd mütləiə tələbatını ödəmək üçün ən yaxşı kitabı seçmək bacarığına malik olmalıdır.

Azərbaycanın elm, maarif və mədəniyyət xadimləri öz əsərlərində kitab və mütləciinən əhəmiyyətini, vacibliyini daim qeyd ediblər. Yaxşı kitabı oxumağı məqbul sayan Ə.H.Bəhmənyar kitab və mütləiə ilə bağlı fikirlərini belə şərh edirdi: “Elə adamlar axtarın ki, onlarla səhbət yaxşı kitabı bərabər olsun, elə kitablar da axtarın ki, mütləciis filosoflarla səhbət dəyəsin”. Kitab oxumağa bu cür münasibət Azərbaycanın görkəmli şəxsiyyətlərinin əsərlərində konkret şəkildə bildirilir. Dahi şairimiz Nizami Gəncəvinin əsərlərində mütləciinən əhəmiyyəti haqqında müdrik fikirlər ondan sonra gələn Azərbaycan mütləkkirlərinə böyük təsir göstərmişdir. Kitabı, mütləci ni yüksək qiymətləndirən şairin özü ən çox kitab oxuyan olub. Dünya ədəbiyyatının incisi sayılan böyük klassikimizin möhtəşəm “Xəmsə”si onun zəngin mütləciisinin, elmi axtarışlarının nəticəsidir.

XIII əsrə yaşayıb-yaratmış görkəmli alim Nəsreddin Tusinin “bilik əldə etmək-lə kamilləşən insan” ideyası onun qeyd etdiyi aşağıdakı fikirlərində aydın duyulur: “O adam ki bilir və bildiyi ile başqalarını heyran edir, o alimdir, ona ehtiram edin. O adam ki bilir və bildiyinə güvənmir, o özündən xəbərsizdir, onu tənqid edin. O adam ki bilmir və öyrənməyə cəhd edir, o, zəhmətkeşdir, ona kömək edin. O adam ki bilmir və öyrənmək də istəmir, o ağılsızdır, ondan uzaq olun”.

Sistemli və mütemədi mütləciin faydalari olduqca böyükdür. Mütləiə zamanı insanın söz ehtiyatı artır; həmsöhbətləri ilə daha rahat ünsiyyət quraraq, fikrini düzgün və dolğun şəkildə ifadə edir; stress və gərginlik azalır; yaddaşın güclənməsinə təsir edir; özüneinamı artır; daha çox uğur əldə edir; insanda kreativlik artır və yeni ideyalar yaranır.

Son olaraq qeyd edim ki, kitab həqiqətən də ruhun qidasıdır. Qızıldan dəyərli vaxtimizi nəyə sərf etdiyimizə diqqət edək və faydalı ədəbiyyatda üz tutaq ki, sağlam düşüncəyə malik olaq. Unutmayaq ki, bizə ayrılan zaman çox qıсадır. Vaxtimizi itirmədən düşüncərimizi sağlam “qida”larla bəsləyək və doğru bildiklərimizə əməl edək ki, həyatımızdan zövq alaraq, bərəkətli ömür yaşayaq.

Ə. Aişə Baxşiyeva

Alli müəllimi Bakı Slavyan Universitetində mühazirə oxuyub

10 aprel 2019-cu il tarixdə Bakı Slavyan Universitetində (BSU) Təhsil Nazirliyində (TN) göndərilən tövsiyə məktubu əsasında “Islam tarixinin və islam əxlaqının əsas prinsipləri” mövzusunda mühazirə keçirilib. Məruzəçi Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun (Alli) dosenti, ilahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Anar Qafarov olub.

Dosent Anar Qafarov BSU-nun tələbələri qarşısında “Islam əxlaq fəlsəfəsi” mövzusunda çıxış edib. İlahiyyatçı İslam düşüncəsi və mədəniyyətdə əxlaqın mövqeyindən, əhəmiyyətdən bəhs edib, islam, əxlaq və fəlsəfə anlayışlarının terminoloji cəhətdən izahını verib. A.Qafarov İslam əxlaq fəlsəfəsində əxlaq düşüncəsinin əsas mənbəyinin Quran və hədislərdə mövcud olduğunu vurğulayıb. Qloballaşma hadisəsini müxtəlif mədəniyyətləri təmsil edən fərd və cəmiyyət münasibətlərinin inkişaf etdirilməsi baxımından müsbət amil kimidəyərləndirib. İlahiyyatçı alim müasir dövrdə texnologiyadan düzgün yararlanmaqla bağlı gənclərə öz tövsiyələrini verib. İslam filosoflarının əxlaq fəlsəfəsi haqqında fikirlərindən bahs edən A.Qafarov Azərbaycan mədəniyyətdən islam dininin izləri barədə bir sıra maraqlı faktlardan nümunələr göstərir. Azərbaycanlı alimlərin islam mədəniyyətinin formalasmasında xüsusi rol oynadıqlarını, bu mədəniyyətə böyük töhfələr verdiyini vurğulayıb.

Tədbir müzakirələrlə davam edib, tələbələri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

İslam dininə üçlü yanaşma mövzusunda seminar

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda (Alli) 05 aprel 2019-cu il tarixdə AMEA Fəlsəfə İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, dosent Faiq Ələkbərlinin təqdimatında “Islam dininə üçlü yanaşma - mühafizəkarlıq, dənyəvilik və millilik anlayışlarına yeni baxış” mövzusunda seminar təşkil olunub.

Alli-nin Dillər və icimai fənlər kafedrasının müdürü, dosent İlkin Əlimuradov tədbir iştirakçılardan salamlayaraq bildirib ki, tələbələrin dünyagörüşünün zənginləşdirilməsində, elmi axtarışlara sövgə edilməsində ali təhsil müəssisəsinin müxtəlif mövzularda ardıcıl təşkil etdiyi “dəyirmi masa”lar, seminarlar, treninglər və görüşlər xüsusi rol oynayır. İlkin Əlimuradov qeyd edib ki, gənclər mütəxəssis kimi püxtələşmələri üçün öz perspektivləri naminə çalışmalı, bu yönə feallıq göstərməlidirlər.

AMEA Fəlsəfə İnstitutunun aparıcı elmi işçisi, dosent Faiq Ələkbərli “Islam dininə üçlü yanaşma - mühafizəkarlıq, dənyəvilik və millilik anlayışlarına yeni baxış” mövzusunda çıxış edib. O bildirib ki, Şərqdə müxtəlif dini mədəniyyətlər mövcud olub. İslam mədəniyyəti də bunlardan biridir. Bu din təkərəblərin deyil, eyni zamanda, İslami qəbul etmiş türklərin, farşların, urduların və digər xalqların həyatında da mühüm rol oynayır. İslam dini yalnız ərəb mədəniyyəti çərçivəsində məhdudlaşmayıb, bu dini qəbul edən bütün millətlərin ortaq dininə çevrilib.

F.Ələkbərli vurğulayıb ki, türk xalqları İslam dəyərlərinin qorunub saxlanması və dünyada təbliğinə böyük töhfələr verib.

Tələbələrin qatıldığı seminar maraqlı müzakirələrə davam etdirilib.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu bölgələrdə

⇒ Əvvəli 12-ci səhifədə

ƏĞCABƏDİ

İnstitut kollektivi 18 aprel 2019-cu il tarixdə Ağcabədi rayonuna səfər edib.

Kollektiv öncə Ağcabədi Rayon İcra Hakimiyyətinin məsul işçiləri ilə birlikdə şəhərin mərkəzində ümum-milli lider Heydər Əliyevin abidəsini ziyarət edərək, dahi rəhbərin xatirəsini ehtiramla yad edib.

Ağcabədi Bayraq Muzeyində təşkil olunan görüşdə Ağcabədi Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini, İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdürü Naibə Mustafayeva qeyd edib ki, Prezident cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan təhsilində sistemli islahatlar aparılıraq, Ulu Öndərin təhsil siyasəti uğurla davam etdirilir. Cənab Prezidentin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın həyata keçirdiyi məqsəd-yönlü siyaset nəticəsində təhsil sisteminin inkişafı ilə bağlı aparılan islahatlar bu sektorun inkişafının dövlət siyasətinin əsas prioritetlərində biri olduğunu bariz nümunəsidir.

Sonra Aİİ rektoru Ceyhun Məmmədov qeyd edib ki, ulu öndər Heydər Əliyevin miras qoyduğu, özündə yüksək norma və dəyərlər sistemi ehtiva edən ənənələr Prezident cənab İlham Əliyev, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyeva tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlət başçısının rəhbərliyi ilə Azərbaycanda həyata keçirilən təhsil islahatlarının başlıca qayəsi təhsil sisteminin inkişafı, uğurlu nəticələrin qazanılmasıdır. Rektor bildirib ki, respublikada təhsilin inkişafına göstərilən diqqət və qayğı ölkəmizin gələcəyi hesab olunan bugünkü gənclərin sağlamruhu, dövlətçiliyimizə sədaqətli, vətənpərvər şəxsiyyətlər kimi formalaşacağına böyük ümidi yaradır.

C.Məmmədov qeyd edib ki, ali təhsil müəssisəsi Azərbaycan Respublikası-

nın Prezidenti cənab İlham Əliyevin 9 fevral 2018-ci il tarixli Sərəncamı ilə yaradılıb. İnstitut Azərbaycan xalqının tarixi ənənələrinə söykənən və dövlət siyasetinin məntiqi nəticəsi olan yüksək dini-mənəvi mühitin qorunub saxlanılması, inkişafı və dini fəaliyyətin təşkili sahəsində yüksək istiqamətli kadrların hazırlanmasının temin olunması məqsədilə təsis edilib.

Aİİ-nin İlahiyyat fakültəsinin dekan müavini Kövsər Tağıyev çıxışında ali təhsil müəssisəsinin tədris prosesi haqqında məlumat verib. K.Tağıyev tələbələrə dəstək xidmətləri, məzunlar üçün iş imkanları haqqında geniş məlumat verib.

Aİİ-nin Magistratura və doktorantura şöbəsinin müdürü Fidan Yusifova ali təhsil müəssisəsinə qəbul prosesinin hansı formada təşkil olunduğu, həmçinin mövcud ixtisaslar haqqında geniş məlumat verib.

* * *

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun (Aİİ) rektoru Ceyhun Məmmədov və Institutun bir qrup əməkdaşı səfər zamanı Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin (ADPU) Ağcabədi filialında və Ağcabədi Pedaqoji Kolelcində tələbələrlə görüş keçiriblər.

Ağcabədi Pedaqoji Kolelcində tələbələrlə görüşdə rayon İcra Hakimiyyəti başçısının müavini, İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdürü Naibə Mustafayeva Azərbaycanda təhsil sahəsində aparılan islahatlardan danışib. O qeyd edib ki, Prezident cənab İlham Əliyevin məqsəd-yönlü siyaseti nəticəsində təhsil sisteminin inkişafı ilə bağlı görülən işlər bu sektorun inkişafının dövlət siyasetinin əsas prioritetlərində biri olduğunu bariz nümunəsidir.

Aİİ rektoru Ceyhun Məmmədov Azərbaycanda yüksək dini-mənəvi mühitin mövcud olduğunu, dövlət-din siyasetinin əsasının ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyuldu-

ğunu və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın uğurla davam etdiriyini diqqətə çatdırıb. Vurğulayıb ki, ölkəmizdə din sahəsinə, milli-mənəvi dəyərlərin qorunmasına böyük önəm verilir.

Aİİ-nin Magistratura və doktorantura şöbəsinin müdürü Fidan Yusifova və Institutun İlahiyyat fakültəsinin dekan müavini Kövsər Tağıyev ali təhsil müəssisəsində qəbul prosesinin han-

qamətlərindən birini təşkil edir. O vurğulayıb ki, təhsillə bağlı dövlət proqramlarının hazırlanaraq həyata keçirilməsi Azərbaycanın tələbatına cavab verən təhsil sisteminin inkişafı və qarşıya qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsi bu sahənin yenilənməsinə gətirib çıxarır.

İnstitut haqqında məlumat verən Aİİ İlahiyyat fakültəsinin dekan müavini Kövsər Tağıyev ali təhsil müəssisəsinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 9 fevral 2018-ci il tarixli Sərəncamı ilə yaradıldığını qeyd edib. O, çıxışında ali təhsil müəssisəsinin tədris pro-

si formada təşkil olunduğu, həmçinin mövcud ixtisaslar haqqında geniş məlumat veriblər.

Daha sonra Aİİ heyəti ADPU-nun Ağcabədi filialında müəllim heyəti və tələbələrlə görüşüb.

Görüşdə ADPU-nun Ağcabədi filialının direktoru, dosent Mətanət xanım Fərzəliyeva Aİİ heyətini tədris ocağında görməkdən məmənunluğunu ifadə edib.

Aİİ rektoru Ceyhun Məmmədov vurğulayıb ki, hazırda ölkə başçısı cənab İlham Əliyev xalqımızın milli dəyərlərinin təbliğinə, gənclərimizin bu ruhda təriyə olunmasına ciddi diqqət yetirir.

Rektor ali tədris müəssisəsinin gənclərdə vətənpərvərlik ruhunun, milli-mənəvi dəyərlərə bağlılığın aşınlanması istiqamətində İnstitutda ardıcıl müxtəlif tədbirlər, görüşlər, "dəyirmi masa"lar, seminarların təşkil olunduğunu da diqqətə çatdırıb.

BƏRDƏ

Növbəti səfər 19 aprel 2019-cu il tarixdə Bərdə rayonuna olub. Bərdə Rayon İcra Hakimiyyəti İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin əməkdaşı Asif Abbasov görüş istirakçlarını salamladıqdan sonra bildirib ki, Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə təhsil sisteminin inkişafı ilə bağlı aparılan islahatlar dövlətin həyata keçirdiyi sosial siyasetin başlıca isti-

kələçisi Tariyel İbrahimov görüş istirakçlarını salamladıqdan sonra bildirib ki, müasir dövrə cəmiyyətimizin tələbatına cavab verən təhsil sisteminin inkişafı və qarşıya qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsi bu sahənin yenilənməsinə gətirib çıxarır.

İnstitut haqqında məlumat verən Aİİ İlahiyyat fakültəsinin dekan müavini Kövsər Tağıyev ali təhsil müəssisəsinin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 9 fevral 2018-ci il tarixli Sərəncamı ilə yaradıldığını qeyd edib. Kövsər Tağıyev çıxışında ali təhsil müəssisəsinin tədris prosesi, tələbələrə dəstək xidmətləri, məzunlar üçün iş imkanları haqqında geniş məruzə ilə çıxış edib.

Bildirib ki, Aİİ-də qarşıqli etimada əsaslanan şəffaf müəllim-tələbə münasibələri hökm sürür. Tələbələrin daha yaxşı təhsil almaları üçün İnstitutda yaradılan şəraitdən səhbət açaq K.Tağıyev gənclərin bacarıqlı kadrları yetişmələri istiqamətində görülən işlərdən danışib.

Aİİ-nin Dillər və ictimai fənlər kafedrasının müdürü İlkin Olimuradov tədris olunan fənlər haqqında məlumat verib. O, ali təhsil müəssisəsinin keyfiyyəli tədrisi təmin edəcək kadr potensialına malik olduğunu bildirib. Natiq qeyd edib ki, dərslər ingilis və ərəb dillərində sərbəst şəkildə mühazirə oxuya bilən, öz

sahələrində dərin biliyə malik olan alimlər tərəfindən aparılır.

Aİİ-nin Magistratura və doktorantura şöbəsinin müdürü Fidan Yusifova ali təhsil müəssisəsinə qəbul prosesinin təşkili, həmçinin mövcud ixtisaslar haqqında geniş məlumat verib.

Sonra abituriyentlərə, orta məktəb müəllimlərinə,

QUBA

23 aprel 2019-cu il tarixdə Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun növbəti səfəri Quba rayonuna olub.

Quba Rayon İcra Hakimiyyəti aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdir müaviyi, dini qurumlarla işin təş-

“Rusiyada İslam tarixi” kitabından təqdimatı olub

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) və Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin birgə təşkilatçılığı ilə 25 aprel 2019-cu il tarixdə Rusiya Federasiyası Müselman Ruhani İdarəsi sədrinin birinci müavini, Moskva İslam İnstitutunun rektoru Demir Muxeddinovun “Rusiyada İslam tarixi” kitabından təqdimatı keçirilib.

Tədbiri giriş nitqilə ilə açan Aİİ-nin rektoru Ceyhun Məmmədov ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin yüksək səviyyədə olduğunu qeyd edib. Azərbaycanda əsası ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan dövlət-din siyasetinin hazırda Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirildiyini bildirib.

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin icraçı direktoru Rəvan Həsənov Azərbaycanın qədim və zəngin multikulturalizm ənənələrindən bəhs edib. “Rusiyada İslam tarixi” kitabından Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunda təqdim edilməsinin əhəmiyyəti bu təqdimatın ölkəmizdə mövcud multikultural mühitə töhfə olmalıdır.

Qafqaz Müsəlmanları İdarəsi sədrinin birinci müavini Hacı Fuad Nurullayev çıxışında, Azərbaycanda çoxəsrlik ənənələrə malik tolerantlıq mühiti, ayrı-ayrı dinlərin nümayəndələri arasında

qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan əməkdaşlıq münasibətləri vardır.

Azərbaycanda Rus İcmasının sədri, millet vekili Mixail Zabelin tədbir təşkilatçılardan salamlayaraq, kitabın müəllifinə belə bir əsəri ərzəyə getirdiyi üçün təşəkkürünü bildirib. O, Respublika Prezidenti cənab İlham Əliyevə ölkəmizdə yaşayan azsaylı xalqların nümayəndələri, dini konfessiyaların təmsilçiləri üçün yaradılan şəraitə görə, Rus İcması adından minnədarlığını ifadə edib.

AMEA Fəlsəfə İnstitutunun direktoru, professor İlham Məmmədzadə qeyd edib ki, Beynəlxalq elmi əlaqələr elmin inkişafına şərait yaratır. Bu da öz növbəsində, müasir dünyada mədəni dialoqu yaranmasına gətirib çıxarır.

AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu

Qədim dövr Azərbaycan ədəbiyyatı şöbəsinin müdürü, professor İmamverdi Həmidov Azərbaycanda elmin və təhsilin inkişafı sahəsində hayata keçirilen dövlət proqramları və layihələrdən, elm sahəsində münasibətləri möhkəmləndirmək və inkişaf etdirməkdən danışır.

Rusiya Federasiyası Ruhani İdarəsi sədrinin birinci müavini, Moskva İslam İnstitutunun rektoru Demir Muxeddinov Aİİ-də olmaqdan və Azərbaycanda belə bir ali təhsil müəssisəsinin fəaliyyətə başlamasından məmənunluq hissi keçirdiyini bildirib. Müəllifi olduğu “Rusiyada İslam tarixi” kitabı haqqında məlumat verib. İslam dininin tarixi, mövcud durumu barədə bəhs edən Demir Muxeddinov hazırladı. Rusiyada yaşayan müsəlmanların sayı, yaşıdlıqları ərazi barədə fikirlərini bölüşüb.

Aİİ-nin dosenti beynəlxalq simpoziumda iştirak edib

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) Dinşünaslıq kafedrasının müdürü, dosent Elnurə Akif qızı Əzizova 20-21 aprel 2019-cu il tarixdə Türkiyə Respublikasının İqdir şəhərində keçirilən “Əyyubilər” Beynəlxalq Simpoziumda iştirak edib.

İqdir Universitetinin təşkilatçılığı ilə təşkil olunan Simpoziumda 13 ölkədən 160-a yaxın məruzəçi Əyyubilər Dövlətinin siyasi və mədəni tarixinə dair müxtəlif mövzularla çıxış edib. Dosent E.Əzizova simpoziumda “Milli-dini kimlik zəminində sovet və post-sovet dövrü Azərbaycan tarixçiliyində səlibçilər - Əyyubi münasibətlərinə baxışda dəyişiklik” (“Milli-dini kimlik zəminində sovyet və post-sovyet Azərbaycan tarixçiliyində Haçlı-Eyyubi ilişkilerine baxışın değişim süreci”) mövzusunda məruza ilə çıxış edib. Məruzədə sovet, müstəqillik dövrlerində Azərbaycan tarixçiliyində səbəb, nəticə və təsirlərinə görə Səlib yürüşləri və səlibçilərə qarşı mübarizədə Əyyubilər Dövlətinin rolundan bəhs edilib. Məqalədə hər iki dövr tarixçilərinin əsərlərindəki üslub, məzmun və vizuallar təhlil olunub.

Müstəqillik dövrü Azərbaycan tarixçiliyində isə həm səlib yürüşləri, həm də Əyyubilər Dövlətinə fərqli milli-dini rakursdan baxılır. Ermənilərin 1096-1099-cu illəri əhatə edən birinci Səlib yürüşü zamani çox sayda şəhər və bölgədə müsəlmanların kütləvi qırğınına səbəb olduğu bildirilib. Ermənilərin türk-müsəlman xalqlarına qarşı bu xəyanəti min il boyunca davam etmiş, axır bir əsrə Azərbaycan türklərinə qarşı törətdikləri hadisələrdə pik həddə çatmışdır.

Məruzədə bildirilib ki, müstəqillik dövr tarixçiliyimizdə Səlahəddin əl-Əyyubi təkcə Misir sultani deyil, soykökünün qədim Azərbaycan torpaqlarından olduğu nəzərə alındıqda, Azərbaycan üçün də mühüm tarixi şəxsiyyətdir.

Yazarlarla görüş

Tələbə Elmi Cəmiyyəti (TEC) 29 aprel 2019-cu il tarixdə Şərif Ağayar və Mirmehdi Ağaoğlu ilə görüş təşkil edib.

Dillər və icimai fənlər kafedrasının müdürü, dosent İlkin Əlimuradov tədbir iştirakçılardan salamlayaraq bildirib ki, İnstitutun müxtəlif mövzularda təşkil etdiyi “dəyirmi masa”lar, seminarlar, treninglər və ənənə halını almış görüşlər tələbələrin intellektual səviyyəsinin artırılmasında, elmi axtarışlara sövq edilməsində, biliklərinin zənginləşdirilməsində əhəmiyyətli rol oynayır. Aİİ-də ötən dövr ərzində maarifləndirmə istiqamətində xeyli iş görüldüyü qeyd edən İlkin Əlimuradov görüşün mahiyyətindən bəhs edib və gənclərin inkişafında mütaliənin, yazarlarla ünsiyyətin önemini diqqətə çatdırıb.

Yazıcı Şərif Ağayar ali təhsil müəssisəsində belə tədbirlərin keçirilməsinin təqdirəlayıq olduğunu bildirib. O qeyd edib ki, tələbələrin müasir yazıçıları həvəsle oxuması, onların əsərlərini müzakirəyə çıxarması bəyənilən haldır. Kitabların insan həyatında xüsusi önəmə malik olduğu qeyd edilib.

Mirmehdi Ağaoğlu çıxışında Azərbaycan ədəbiyyatının araşdırılmasından, tələbələrin müasir yazarlara marağından bəhs edib, yaradıcılığı haqqında görüş iştirakçılardan məlumatlandırib.

Tədbirdə nəşr yaradıcılığı, ədəbi mühitdəki mövcud problemlər və perspektivlər haqqında ətraflı məlumat verilib.

Görüş mövzu ətrafinfa müzakirələrlə davam edib.

LDU-da mənəvi dəyərlərin təbliği mövzusunda seminar keçirilib

Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu, Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu və Lənkəran Dövlət Universitetinin rəsmiləri, professor-müəllim-tələbə heyəti iştirak ediblər.

Lənkəran Dövlət Universitetinin Beynəlxalq əməkdaşlıq şöbəsinin müdürü, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Zaur Məmmədov təmsil etdiyi ali təhsil ocağında milli-mənəvi dəyərlərin qorunması, tolerantlıq ənənələrinin təbliği istiqamətində görülən işlərdən, Lənkəranda, bütövlükde cənub bölgəsində müxtəlif dinləri təmsil edən insanların uzun əsrlər boyu mehriban ailə kimi daim birgə yaşıdlıqlarından, formalasın toleranlıq ənənələrindən söz açıb.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun Elm və innovasiyalar üzrə prorektoru, ilahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Aqil Şirinov “Milli kimliyimizin formalasmasında dinin rolu”, Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu icraçı direktoru, ilahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Mehman İsmayılov “Mənəvi dəyərlərimiz”, İslamsünaslıq kafedrasının müdürü, ilahiyyat üzrə fəlsəfə doktoru Əhməd Niyazov “Azərbaycanda tolerantlıq və multikulturalizm” mövzularında çıxış ediblər. Çıxışlarda Lənkəran bölgəsində böyük elm və irfan alımlarının, zəngin milli-mənəvi bazanın olduğu iştirakçılardan nəzərinə çatdırılıb. LDU-da təhsil alan tələbələrin Mənəvi Dəyərlərin Təbliği Fondu ilə təşkil etdiyi “Yay məktəbi”ndə iştirakçı, hər iki ali təhsil ocağında təhsilalanların birgə qatıldıqları tədbirlərin keçirilməsi müzakirə edilib.

Seminarın sonunda iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Aİİ rektoru Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində istehsalat təcrübəsi keçən tələbələrlə görüşüb

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun (Aİİ) IV kurs tələbələri aprelin 15-dən mayın 25-dək Azərbaycan Respublikası Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsində (DQİDK) istehsalat təcrübəsi keçəcəklər. Təcrübə zamanı nəzəriyyə ilə praktikanı əlaqələndirmək barədə tövsiyələr vermək və bu təcrübənin əhəmiyyətini gənclərə çatdırmaq məqsədilə İnstitutda istehsalat təcrübəsi keçənlərlə görüş təşkil olunub.

Giriş nitqi ilə çıxış edən rektor Ceyhun Məmmədov Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin müvafiq sərəncamlarından bəhs edib və dövlət tərəfindən gənclərə göstərilən diqqət və qayğıdan danışır. Ali təhsil müəssisəsində tədris prosesi ilə yanaşı, tələbələrin intellektual səviyyəsinin, mənəvi dünyasının zənginləşdirilməsi yönündə İnstitutun ardıcıl “dəyirmi masa”lar, treninglər, seminarlar və görüşlərdən əldə etdikləri bilik və bacarıqları

təcrübədə tətbiq etmələrinin vacibliyini bildirib.

Institut rehbəri istehsalat təcrübəsinin tələbələrin həyatında mühüm və məsuliyyətli bir mərhələ olduğunu nəzərə çatdırır.

Karyera imkanlarının genişləndirilməsində bilik və bacarığın hər zaman öndə dayandığını söyləyən rektor hər bir gəncin tələbəlik illərində gələcəyi barədə düşünməli olduğunu vurgulayıb.

C.Məmmədov təcrübə müddətində məsuliyyətli olmayı və yaradılan şərait-

dən səmərəli faydalananlığı tövsiyə etməklə yanaşı, tələbələrə fəaliyyətində uğurlar arzulayır.

Aİİ-nin İlahiyyat fakültəsinin dekanı Mirniyaz Mürsəlov istehsalat təcrübəsinin informasiya baxımından tələbələr üçün yeni biliklər əldə edilməsində faydalı olacağını bildirib. Institutda tələbələrin iyələndikləri nəzəri bilikləri möhkəmləndirmək, dərinləşdirmək və sonrakı əmək fəaliyyətində istifadəsini təmin etmək üçün istehsalat təcrübəsinin önəmli olduğunu vurgulayıb. O, təcrübə müddətində gənclərə yaradılan şərait, iş mühiti, əsas fəaliyyət imkanları haqqında məlumat verib.

Sonda tələbələri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Tələbələr şəhid ailəsini ziyarət ediblər

yi və ərazi bütövlüyü uğrunda gedən döyüslərdə şəhidlik zirvəsinə yüksəlmış igidimizin əziz xatirəsinə ehtiramla yad ediblər.

Qeyd edək ki, şəhid Fəxrəddin Qurbanlı 13 yanvar 1994-cü il tarixdə Bakı şəhərində anadan olub. Orta təhsilini 2011-ci ildə başa vurub və Azərbaycan Universitetinin Sosial iş fakültəsinə daxil olub.

Fəxrəddin Qurbanlı 2016-ci il aprelin əvvəllərində erməni təxribatının qarşısını alarkən qəhrəmancasına həlak olub. Aprelin 9-da o, doğulduğu Bakı şəhərinin Sabunçu rayonunda son mənzilə yola salınıb.

Şəhidimiz ölümündən sonra göstərdiyi igidiyyə görə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin Sərəncamı ilə “Hərbi xidmətdə fərqlənməyə görə” III dərəcəli medalı ilə təltif edilib.

Məlumat üçün bildiririk ki, Azərbaycan tarixinin qürurverici səhifələrindən biri olan 2016-ci il Aprel döyüsləri Prezident, Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin uğurlu siyaseti nəticəsində Azərbaycan Ordusunun hərbi potensialına, döyük qabiliyyətinə, təchizatına görə qüdrətli ordular sırasında olduğunu bir daha göstərdi. Ermənistən silahlı qüvvələrinin növbəti təxribatına qarşı uğurlu əks-hükum əməliyyəti həyata keçirən Azərbaycan Ordusu minlərlə hektar torpağı işğaldan azad edərək, strateji cəhətdən mühüm ərazilərə sahib oldu.

Qeyd edək ki, Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu gənclərin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə edilməsi, milli-mənəvi dəyərlərin təbliği, şəhidlərimizin əziz xatirəsinin uca tutulması istiqamətində ardıcıl tədbirlər, görüşlər, “dəyirmi masa”lar təşkil edir.

“Gözəl Quran oxuma” müsabiqəsi keçirilib

16 aprel 2018-ci il tarixdə Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) və Tələbə Elmi Cəmiyyətinin (TEC) təşkilatçılığı ilə “Gözəl Quran oxuma” müsabiqəsi keçirilib.

Müsabiqədə Aİİ-nin İlahiyyat fakültəsinin tələbələri iştirak ediblər. İlahiyyat fakültəsinin dekanı, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Mirniyaz Mürsəlov, dekan müavini, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Kövsər Tağıyev və İnstitutun Baş müəllimi Ənvər Mustafayev münsiflər heyətində təmsil olunublar.

Tədbir Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himninin səsləndirilməsi ilə başlayıb. Giriş nitqi ilə çıxış edən Aİİ rektoru Ceyhun Məmmədov istedadlı və bacarıqlı tələbələrin üzə çıxarılması məqsədilə müxtəlif tədbirlər həyata keçirildiyini diqqətə çatdırır. Müsabiqənin əhəmiyyətini vurgulayan rektor tələbələrin savad və bacarıqlarını nümayiş etdirmələri üçün bu istiqamətdə təşkil olunan müsabiqə və bilik yarışlarının xüsusi rol oynadığını bildirib.

Sonra İlahiyyat fakültəsinin dekanı, fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru Mirniyaz Mürsəlov gənclərə tövsiyələrini verib, müsabiqənin şərtləri haqqında ətraflı bəhs edib. Bu cür yarışmaların tələbələrə təcrübə qazanmaq imkanı verdiyini, gələcəkdə geniş auditoriya qarşısında çıxış etmək fürsəti yaratdığını vurgulayıb. Münsiflər heyəti qalibləri müəyyənləşdirib. Beləliklə, “Gözəl Quran oxuma” müsabiqəsində birinci yere IV kurs tələbəsi Məmmədov Ruslan, ikinci yere III kurs tələbəsi Ağamirzəzadə Mirzəli, üçüncü yere isə IV kurs tələbəsi Rəcəbov Elvin layiq görünlüb.

Sonda qaliblər mükafatlandırılıb və iştirakçılar sertifikatlar təqdim edilib.

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutunun internet-sayıtı fəaliyyətə başladı

Azərbaycan İlahiyyat İnstitutu (Aİİ) haqqında bütün zəruri məlumatları özündə əks etdirən ait.edu.az internet-sayıtı 15 aprel 2019-cu il tarixdə fəaliyyətə başlayıb. Rəsmi sayt Aİİ haqqında mövcud məlumatları əks etdirməklə yanaşı, həmçinin yeniliklərlə bağlı xəbərləri də daim yayımılayacaq.

Internet-sayıtın ana səhifəsində “Haqqımızda”; “Struktur”; “Qəbul”; “Institut həyatı”; “Beynəlxalq əlaqələr” və “Nəşrlər” bölmələri yer alıb.

“Haqqımızda” bölməsində “Aİİ-nin tarixi”; “Nizamnaməsi”; “Nə üçün Aİİ?”, “Loqq”; “Kataloq”; “Akademik heyət”; “Əlaqə” və “Qalereya” başlıqları altında İnstitutun ictimai həyatı əks etdirilib.

Saytin “Struktur” bölməsində “Rektorluq”; “Elmi Şura”; “İlahiyyat fakültəsi”; “Kafedralar”; “Tədris-Metodiki Şura”; “Tədris şöbəsi”; “Magistratura və doktorantura şöbəsi”; “Həmkarlar İttifaqı Komitəsi”; “Beynəlxalq əlaqələr şöbəsi”; “Tələbə Elmi Cəmiyyəti”; “Tələbə Gənclər Təşkilatı”; “Kitabxana İformasiya Mərkəzi”; “Ümumi şöbə”; “Hüquqsünas”; “Mətbuat şöbəsi”; “Kadrlar şöbəsi” və “Mühasibatlıq” başlıqlı yazılarında əməkdaşlar və onların fəaliyyət istiqamətləri haqqında məlumatlar yer alıb.

“Bakalavr”; “Magistratura”; “Doktorantura”; “Təqəbüd proqramları”ı haqqında ətraflı məlumatlar rəsmi saytin “Qəbul” bölməsində yerləşdirilib.

ait.edu.az saytında “İctimai fəaliyyətlər”, “Tələbə həyatı” və “Kurslar” başlıqlı yazınlara “İnstitut həyatı” bölməsində geniş yer verilib.

Aİİ-nin rəsmi internet səhifəsinin “Beynəlxalq əlaqələr” bölməsində “Tərəfdas universitetlər”; “Tələbə mütəbadilə proqramları”; “Səfirliliklərə əməkdaşlıq” başlıqları altında ali təhsil məsəsəsəsinin xarici fəaliyyəti haqqında məlumatlar işıqlandırılıb.

Saytin “Nəşrlər” bölməsində İnstitutun elmi nəşrləri, qəzet və jurnalları haqqında məlumat verilib.

Sayt yeni funksional bölmələrlə zənginləşdirilib və en son internet texnologiyaları əsasında mükəmməl dizaynda istifadəyə verilib. Saytin rus və ingilis dillərində də səhifələri mövdudur.

ƏHMƏD BƏY AĞAOĞLU-150

İki xalqın böyük mütəfəkkir oğlu

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 10 aprel 2019-cu il tarixdə Azərbaycanın tanınmış ziyalılarından olan görkəmli hüquqsunas, publisist, təqiqidçi, şərqşunas, mütərəqqi ruhlu ictimai-siyasi xadim Əhməd bəy Ağaoğlunun (Əhməd bəy Mirzə Həsən oğlu Ağayev) 150 illik yubileyinin keçirilməsi barədə Sərəncam imzalayıb.

Əhməd bəy Ağaoğlu sovet qadağaları dövründə böyük irsi tam tədqiq olunmayan mütəfəkkirlərimizdəndir. O, milli şürur və düşüncə tariximizdə iz qoyan tanınmış ziyalıdır. Sovet təhlükətini daim inkişaf edən mütərəqqi fikirli azərbaycanlıların əleyhinə işlədiyindən, Əhməd bəy də bu qaragürühuların qurbanı olub, öz xalqı arasında az tanınıb.

Əhməd bəy Ağaoğlu 1869-cu ilin dekabrında Şuşada anadan olub. Altısınıflı realni məktəbini bitirdikdən sonra, Fransada təhsil alaraq geri qayıdır. 1896-ci ildə Şuşada ilk kitabxana açıb. 1897-ci ildə neftxuda Hacı Zeynalabdin

Tağıyevin daveti ilə Bakıya gəlib, "Kaspi" qəzetinin Baş redaktoru qismində çalışıb. O, həmçinin Əli bəy Hüseynzadə ilə bərabər, "Həyat" qəzetinə də redaktorluq edib.

1905-ci ildə Çar hökumətinə və ermənilərin qatı irticacı "Daşnakşutyun" partiyasına qarşı mübarizə aparmaq üçün gizli "Difai" təşkilatını yaradır. Bundan qorxuya düşən Çar hakimiyyət orqanları təşkilatı dağıtmak üçün tədbirlər görür. Əhməd bəyi həbs etmək üçün ona "pantürkist" damgası vurulur və o, axtarışa verilib. Çar hökuməti tərəfindən təqib olunan Əhməd bəy aylarla dostlarının evində gizli yasadıqdan sonra, təqiblərdən və həbs olunmaqdan yaxa qurtarmaq məqsədilə 1908-ci ilin sonlarında İstanbula köçməli olur. Tezliklə ölkənin ictimai həyatında tanınır.

İlk dəfə Şərqdə qadın azadlığı məsələsini Əhməd bəy qaldırıb və əsaslandırib ki, cəmiyyətin inkişaf etdirilməsində qadınların rolu böyükdür. İstanbulda "Türk Ocağı" Milli Hərə-

katının aparıcı siması olan Ağaoğlu bu hərəkatın konqresinə prezident seçilir. Sonradan gənc türklərin "İttihad və tərəqqi" partiyasına daxil olur. Süleymaniyyədə kitabxana direktoru, "Türk yurdu" jurnalının redaktoru olmaqla, İstanbul Universitetində rus dilində dərs deyir.

1918-ci ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin köməyinə gəlmış Qafqaz Türk İslam Ordusunun komandanı Nuru Paşanın siyasi müşaviri olur. AXC dövründə Bakıda Parlamənt üzv seçilir. Cümhuriyyətin Paris Sülh Konfrasında iştirak etmək üçün göndərdiyi nümayəndə heyətinin tərkibində Ağaoğlu da var idi. Lakin İstanbulda çatanda "İttihad və tərəqqi" Partiyasının digər rəhbərləri ilə birgə ingilislər tərəfindən həbs olunaraq Malta adasına sürgün edilir. Azərbaycan nümayəndə heyətinin sürgün olunması Avropada kök salmış ermənilərin sifarişi idi. Onlar Azərbaycan adında dövlətin mövcud olmadığını Baş redaktoru olan Əhməd bəy Ağaoğlu ikinci və

lar. Bu işdə ingilislər onlara kömək edirdilər. Lakin Əhməd bəy və başqaları Amerika Prezidenti Vudro Vilsona Azərbaycan Hökumətini tanıması barədə xahiş məktubu göndərirlər. Onlar, eyni zamanda, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaradıldığını elan edən Bəyannamə də yayırlar.

Sürgündən qayıtdıdan sonra Atatürkün ideyalarını qəbul edərək kamalçılara yaxınlaşır və Ankara İnförmasiya Agentliyinə rəhbərlik edir. "Hakimiyəti-milliyə" qəzetiinin Baş redaktoru olan Əhməd bəy Ağaoğlu ikinci və

üçüncü çağırış Türkiye Böyük Millət Məclisində deputat seçildikdən sonra, Mustafa Kamal Atatürkün xərcli məsələlər üzrə siyasi məsləhətçisi təyin edilir. O, universitetdə dərs demeklə yanaşı, ictimai həyatda da feallıq göstərirdi. Soydaşımız dövrün və zamanın gərdiğini özündə eks etdirən əsərlər yazmış və xariçi yazıçıların əsərlərini də tərcümə etmişdir. Qəzətlərdə sosial məsələlər mövzusunda tənqid məqalələri Atatürkün xoşuna gəlmədiyindən, Ağaoğluna belə məqalələr yazmamağı tövsiyə edir. Lakin Əhməd bəy tənqid məqalələr yazmaqdə davam edir.

Bir müddətdən sonra universitet bağlanır, Əhməd bəy vəzifəsindən çıxarırlı və çətin vəziyyətə düşür. Xəstəliklərin cəngində əzab çəkən Əhməd bəy 1939-cu il dekabrın 19-da ürək və qaraciyər çatışmazlığından vəfat edir. Onun dəfnində Türkiyənin tanınmış alımları, dövlət adamları, yazıçılar, jurnalistlər, ziyahilar, müəllimlər və tələbələr iştirak edirlər.

Azərbaycan xalqı bu gün Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı əsasında öz böyük oğlunun 150 illiyini təntənə ilə qeyd edir. Bu da müstəqil dövlətimizdə sözə, sənətə və sənətkara diqqət və qayğının parlaq təzahürüdür.

Ə Rəhilə Misirxanlı

Bəzən

Evin bir küncünə atılıb-qalmış

Bir şeytək hiss edir özünü hərdən.

Cisimsiz və yüksüz bir kölgə kimi,

Quşların diddiyi bir meyvə kimi,

Ya da bir səs kimi, havada itən...

Hiss edir, duyur ki, hər keçən baxış

Sanki, zəncir vurur qanadlarına...

Onu qucaqlayan qollar içində

Hiss edir, elə bil, döñür dumana...

Hərçənd, istəyərdi, solğun kölgə yox,

Parlaq və rəngbərəng bir işiq olsun.

DÜNYA ƏDƏBİYYATINDAN ŞEİRLƏR

Arzu edərdi ki, quru qabıq yox,

Bir uşaq əlində bir meyvə olsun.

Və o istərdi ki, ağır süküt yox,

Aydın bir səs olsun, kimsə eşitsin,

Onu, heç olmasa duysun bir dəfə....

Unuda-unuda yaşayı-

rıq,
Təkcə açarları,
Şərfi,
Məktubu,
Görüş vaxtını deyil,
Unuduruq sırları də
Beləcə,
İtib-gedir keçmişimiz
Unutqanlıq içində...

Vesna Parun (1922-2010) - Xorvatiya

Əgər ki könlümü almaq istəsən,

Apar məni firtinalı
Bir dənizin sahilinə...

Orda sən də görəcəsən
Ömrümün uçqunlarının

Torpaq örtmüs məbədini,

Gəncliyimin quraq çöllərini...

Orda sən də görəcəsən,

Ağılırama diz çökür tanrılar...

Ölüm hüzurunda olduğunu kimi

Sirrlərim faş olur dəniz önündə.

Onda vücuduma çevrilir
Yer kürəsi və Ay...

Esq aparır xəyallarımı
Sonsuzluq bağçasına...

İngilis dilindən tərcümə:

Firudin Həmidli

Təsis:

Baş redaktor:
Ceyhun Məmmədov

Redaktor:
Rəhilə Misirxanlı

Qeydiyyat nömrəsi: 4212

VÖEN: 1305654461

Telefon:
(012) 510-65-45

Email: ilahiyyat-news@mail.ru

Ünvan:
Əhməd Cəmil,
41A, Bakı

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Qəzet "İLAHİYYATÇI"nın kompyuter mərkəzində yığılın və "AZƏRBAYCAN" nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Capa imzalanıb:

28.04.2019-cu il

Sayı: 500, İndeks: AZ1141,

Sifariş: 1501